

Azərbaycan: dini dəyərlərin, multikulturalizm və tolerantlığın ünvanı

7

“Qlobal Bakı Forumu beynəlxalq platformaya çevrilib”

3

№ 108 (6549) 21 iyun
2022-ci il. Qiyməti 60 qəpik

Şəhid ailələrinə diqqət və qayğı davamlıdır

4

Şəhid ailələrinə diqqət və qayğı Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasi kursun mühüm istiqamətlərindən biridir. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi uğrunda şücaət göstərən qazilərə, bu yolda canını fəda edən qəhrəmanlarımıza, şəhid ailələrinə dövlətimiz tərəfindən sosial qayğılarının həll edilməsi üçün ardıcıl olaraq zəruri tədbirlər görülür. Onlar üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş imtiyaz və müavinətlərin...

Rossiya 1 telekanalı baxış bucağını niyə və necə dəyişdi?

8

RADİKAL MÜXALİFƏT ÜÇÜN QAÇILMAZ YOL: TARİXİN ARXIVI!

6

Qazın Bolqarıstana nəql edilməsi Azərbaycana nə qazandıracaq?

10

İşğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpasına daha 470 milyon manat ayrılacaq

Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpa və yenidən qurulması üçün ayrılan...

12

Rus ekspert: “Hər hansı lokal münaqişə Ermənistanın xeyrinə bitməyəcək”

15

Dollar bahalaşdı: Azərbaycana hansı təsirləri olacaq?

Broyler, yoxsa kənd toyuğu

11

İLHAM ƏLİYEV:

“Bu gün din-dövlət münasibətləri uğurla inkişaf edir”

Azərbaycan dünyəvi dövlətdir. Lakin dünyəvilik dini inkar etmək deyil, bu, dövlətin siyasi qurumunun məzmununu müəyyən edir. Din insanların cəmiyyət qarşısında məsuliyyətlərini daha da artırır. Dövlətin dinə münasibətində də siyasətin əsasını mədəniyyətin milli sərvətin tərkib hissəsi kimi dəyərləndirməsi təşkil edir. İnsanın sərbəst yaşayıb işləməsi üçün bütün azadlıqlarının mövcud olduğu ölkəmizdə bu münasibətlər yüksək səviyyədə tənzimlənir. Müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətinin hər iki dövrünə nəzər salsaq, milli-mənəvi və dini dəyərlərimizin qorunması istiqamətində davamlı addımlar atıldığını və bunu hər kəsin qarşısında əsas vəzifə kimi qoyduğunu böyük fəxr hissi ilə qeyd edə bilərik. Ümummilli Lider Azərbaycanın gələcəyi olan gənclərdən bəhs edərkən bu məqamı xüsusi vurğulayırdı ki, onlar tariximizi, milli-mənəvi, dini dəyərlərimizi öyrənməli, inkişaf etdirməli, yad təsirlərdən qorumaqlıdır. Təbii ki, hər bir ölkənin təqdimatında sahib olduğu ənənələr, milli-mənəvi dəyərlər əsas rol oynayır. Bu fakt da beynəlxalq səviyyədə xüsusi qeyd edilir ki, Azərbaycan tolerant, multikultural dəyərlərin inkişafına davamlı töhfələr verən ölkədir. Azərbaycanda müxtəlif xalqların, millətlərin nümayəndələri dostluq, əmin-amanlıq şəraitində yaşayır, bərabər hüquqlara malikdir.

DÖVLƏTİN DİNƏ MÜNASİBƏTİ - MƏNƏVİYYATIN, MİLLİ SƏRVƏTİN TƏRKİB HİSSƏSİ

Ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunu bütün sahələrdə uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2016-cı ilin ölkəmizdə “Multikulturalizm ili”, 2017-ci ilin “İslam Həmrəyliyi ili” elan edilməsi bu gün din-dövlət münasibətlərinin uğurla inkişaf etdiyinə göstəricisidir.

“Bu gün din-dövlət münasibətləri uğurla inkişaf edir. Əminəm ki, bundan sonra da bu istiqamətdə ardıcılıq davam etdiriləcəkdir”, - deyən dövlət başçısı cari ilin aprelin 11-də Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində fəaliyyət göstərən Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun yeni binasının açılışında iştirakı da bu kimi məqamların təqdimatında əhəmiyyətli rol oynadı. Bu realıq önə çəkildi ki, çoxmillətli və çoxkonfessiyalı Azərbaycanda ulu öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu din-dövlət münasibətləri yüksək səviyyədədir və Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Ölkəmizdə milli və dini tolerantlıq dövlət səviyyəsində dəstəklənir, multikultural həyat tərzinin daha da möhkəmlənməsi üçün böyük işlər görülmüş və görülür. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycanın tolerantlıq modelini dünyanın bir çox universitetlərində, o cümlədən bu gün yeni binası istifadəyə verilən Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda öyrənilir. Açılış mərasimində bu statistikada da diqqətə çatdırılmışdır ki, hazırda Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda 277 tələbə təhsil alır, onların təlim-tərbiyəsi ilə 43 müəllim məşğul olur. İnstitutun müəllimləri tədris prosesi ilə yanaşı, dinşünaslıq və islamşünaslıq sahələrində elmi tədqiqatlar aparır, dərslər və monoqrafiyalar yazır, ölkədaxili və beynəlxalq elmi tədbirlərdə iştirak edirlər. Bu kimi mühüm addımlar ölkəmizdə din sahəsində milli kadrların hazırlanmasına xüsusi diqqət göstərildiyini təsdiqləyir. Dünya dini liderlərinin sammitlərində daim “Ölkənin gücü təkcə onun iqtisadi imkanları ilə ölçülmür” fikrini önə çəkən Prezident İlham Əliyev bu realığı da diqqətə çatdırır ki, bizim gücümüz birliyimizdədir, ölkədə hökm sürən sabitliyin möhkəmlənməsindədir, dini və milli sülhün mövcudluğundadır.

Məhz Azərbaycanda ulu öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu din-dövlət münasibətləri yüksək səviyyədədir və Prezident İlham Əliyevin dinə qayğısının nəticəsidir ki, son 19 il ərzində ölkədə yüzlərlə məsciddə inşa və əsaslı təmir, yenidənqurma işləri aparılıb.

Prezident İlham Əliyev və Birinci xanım Mehriban Əliyevanın dinə, dini abidələrə xüsusi diqqət və qayğısı

Həmçinin dövlət vəsaiti hesabına onlarla məscid tikilib və ya əsaslı bərpa olunub. Milli-mənəvi dəyərlərə xüsusi diqqət yetirən Prezident İlham Əliyev qeyd edir: “Azərbaycan öz milli, dini dəyərlərinə sadıqdır. Bizim dini dəyərlərimiz milli dəyərlərimizin tərkib hissəsidir və milli dəyərlərimizi dini dəyərlərsiz təsəvvür etmək mümkün deyil. Bizə əsrlər boyu bir millət, bir xalq kimi qoruyan, saxlayan dəyərlərimiz olmuşdur. Bu gün bu məsələyə çox böyük diqqət göstərilir. Bu gün qloballaşan, çətinliklərlə üzləşən dünyada milli dəyərlərimiz bizim dövlətçiliyimizin təməlini təşkil edir”.

MEHRİBAN XANIM ƏLİYEVANIN RƏHBƏRLİYİ İLƏ HEYDƏR ƏLİYEV FONDUNU MİLLİ SƏNƏT VƏ MƏDƏNİYYƏTİN MÖTƏBƏR HİMAYƏDARINA ÇEVİRMİŞDİR

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın dövlət və xalq qarşısında ən böyük xidmətlərindən biri də Heydər Əliyev Fonduna məharətlə rəhbərlik etməsidir. 2004-cü ilin may ayında Prezident İlham Əliyevin və Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun rəhbəri Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə Heydər Əliyev Fondu yaradıldı və ölkəmizin birinci xanımı bu yeni qurumun prezidenti oldu. Son illərdə Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə həyata keçirilən möhtəşəm mədəniyyət layihələri Heydər Əliyev Fondunu milli sənət və mədəniyyətin mötəbər himayədarına çevirmişdir. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın yüksək təşkilatçılığı əsasında 2015-ci ildə ölkəmizdə ilk Avropa Oyunlarının, 2017-ci ildə IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarının keçirilməsi də Azərbaycanın tolerant ölkə olmasını, eyni zamanda, multikulturalizmi həyat tərzinə çevirdiyini bir daha təsdiqlədi. Həmçinin, Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi Humanitar Forumlar, dini liderlərin sammitləri və bu kimi digər tədbirlər də deyilənlərin təsdiqidir. Bu faktı da qeyd edək ki, Azərbaycanın 2019-cu ildə UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasına ev sahibliyi etməsi də milli-mənəvi, dini dəyərlərimizə, dilimizə, tariximizə bağlılıq fonunda görülən işlərə və əldə olunan uğurlara əsaslandı.

Bu gün Heydər Əliyev Fondunun gördüyü işlərin miqyası olduqca böyükdür. Fondun maliyyə dəstəyi ilə Daşkəsəndəki Cümə məscidində, Xəzər rayonu, Binə qəsəbəsindəki Möhsün Səlim və İmam Rza məscidlərində, Mərdəkan qəsəbəsindəki Pirhəsən ziyarətgahı və Heydər məscidində, Buzovna qəsəbəsindəki Cümə məscidində, Gəncə şəhərindəki Şah Abbas və Həzrət Zeynəb məscidlərində

yenidənqurma və əsaslı təmir-bərpa işləri görülmüşdür. Fondun dəstəyi ilə bərpa olunan İmam Hüseyn məscidinin istifadəyə verilməsi də milli-mənəvi dəyərlərin qorunması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərdəndir. Şamaxıdakı Cümə məscidi, Bakıdakı Bibiheybət və Təzəpir məscidləri də yüksək səviyyədə təmir edilərək inancılı insanların ibadəti üçün istifadəyə verilməsi Azərbaycanda dövlətin dinə olan qayğısının təsdiqidir.

İŞĞALDAN AZAD EDİLMİŞ TORPAQLARIMIZLA YANAŞI, DİGƏR BÖLGƏLƏRDƏ DƏ DİNİ ABİDƏLƏRİN BƏRPASI DIQQƏTDƏDİR

Artıq bu gün tarixə qovuşan Dağlıq münacişəsi nəticəsində beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazimizin 20 faizi 30 il işğal altında, bir milyondan çox soydaşımız qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətində yaşamaqla yanaşı, yüzlərlə tarixi və memarlıq abidəsi, muzeylər, məscidlər və digər dini məbədlər dağıdılıb, yaxud ciddi dağıntıya məruz qalıb. 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfərimizdən sonra işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə bərpa-quruculuq işlərinə start verilən zaman dövlət başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev ilk olaraq bu ərazilərdə tarixi və dini abidələrin bərpasını qarşıya mühüm vəzifə kimi qoydu. Tarixi saxtalaşdırmaq yolunu tutan mənfur düşmən tarixi və dini abidələrimizi yerlə-yeksan etməklə tarixi tamamilə siləcəklərinə, bu torpaqların onlara məxsusluğu barədə sərəm düşüncələrinə dünyanı inandıracaqlarına özlərində əminlik yaratsalar da bunun mümkünsüzlüyünü çox yaxşı bildirlər. Tarixi və dini abidələrimiz milli sərvətimiz, tariximiz, milli kimliyimizdir. Bu gün erməni vəhşilikləri barədə məlumatları bu ərazilərə gələn qonaqlara azad Qarabağımızın hər daşı, qayası, tarixi və dini abidələri verir. 10 noyabr 2020-ci il tarixli Bəyanatın imzalanması ilə Azərbaycanın hərbi-siyasi Qələbəsi, Ermənis-

tanın kapitulyasiyası təsdiq edildikdən dərhal sonra dövlət başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban xanım Əliyevanın işğaldan azad edilmiş ərazilərimizə səfərlərinə diqqət yetirsek tarixi və dini abidələrimizin bərpası istiqamətində atılan addımların, bu istiqamətdə görülən işlərlə tanışlığın şahidi olarıq. Dövlət başçısı və birinci xanım tərəfindən Ağdam, Şuşa məscidlərinin ziyarət edilməsini, ora Quran gətirilməsini xüsusi qeyd etməliyik. Bu ərazilərdə Heydər Əliyev Fondunun gördüyü işlərin miqyası olduqca böyükdür. Təsədüfi deyil ki, Prezident İlham Əliyev və Mehriban xanım Əliyeva Ağdam, Şuşa məscidlərini ziyarət ediblər və ora Quran gətiriblər. Şuşa şəhərində Yuxarı Gövhərağa, Aşağı Gövhərağa, Saatlı məscidləri, Ağdam

şəhər məscidi Heydər Əliyev Fondu tərəfindən əsaslı bərpa edilir. Zəngilan şəhər məscidi də bərpa edilən məscidlər sırasındadır. Eyni zamanda, Dağaltıda, Hadrutda yeni məscidlərin tikintisi də məhz Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə həyata keçirilir. Belə ki, dövlət başçısı İlham Əliyevin “Ağdam Cümə məscidi, Şuşada Yuxarı Gövhərağa, Aşağı Gövhərağa, Saatlı məscidləri əsaslı təmir edilir. Şuşa şəhərində yeni məscidin inşasına start verilib. Zəngilan şəhərində, Hadrutda və Dağaltıda məscidlərin yenidən qurulması və tikintisi prosesi başlamışdır. Bütün bu işləri Heydər Əliyev Fondu öz imkanları hesabına görür.

Bir sözlə bütün bu görülən işlər birbaşa onu göstərir ki, ölkəmizdə dövlət-din münasibətlərinin yüksək səviyyədə tənzimlənilir, Azərbaycanın tolerant ölkə olduğunu, tarixi və dini abidələrimizin qorunmasının prioritetliyini bir daha təsdiqləyərək bu işlərin gələcəkdə də uğurla davam etdiriləcəyinə əminliyimizi ifadə edirik. Çünki Azərbaycan demokratik, hüquqi, dünyəvi, ənənələri olan dövlətdir. Beləliklə, dövlətimizin başçısı milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunmasına, dini memarlıq abidələrinin bərpasına böyük diqqət göstərən Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsünə dəstək olmuş, Azərbaycan-Şərq memarlığının incisi olan bu abidəyə ikinci həyat bəxş etmiş, xalqımızın əsrlərlə formalaşan zəngin irsinin və mədəniyyətinin qorunmasına, gələcək nəsillərə ötürülməsinə töhfə verir. Bu yerdə qeyd edək ki, Azərbaycan Prezidenti və Birinci vitse-prezident İslam dininin müqəddəs mərkəzi hesab edilən Məkkəni ziyarət etməklə, həm də şəxsi zəmində İslam dininə münasibətdə vacib nümunə göstərib. Təsədüfi deyildi ki, Prezident İlham Əliyev öz çıxışlarının birində Həcc ziyarəti zamanı müqəddəs Kəbədə etdiyi birinci duasının torpaqlarımızın işğaldan azad olunması ilə əlaqədar olduğunu bildirdi. Bütün bunlar Azərbaycan Prezidenti və Birinci vitse-prezidentinin dinə olan diqqəti və qayğısının bariz təəcəssümüdür. Dövlət başçımızın dediyi kimi: “Bizim dini dəyərlərimiz milli dəyərlərimizin tərkib hissəsidir”.

RƏFİQƏ KAMALQIZI

“Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin himayəsi altında və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə 16-18 iyun 2022-ci il tarixində “Qlobal dünya nizamına təhdidlər” mövzusunda IX Qlobal Bakı Forumu keçirilib. Tədbirdə dünyanın 50-dən çox ölkəsindən ali və yüksək səviyyəli nümayəndələr, sabiq dövlət və hökumət başçıları, beynəlxalq və qeyri-hökumət təşkilatlarının rəsmiləri, eləcə də digər nüfuzlu qonaqlar iştirak edib”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Rauf Əliyev deyib.

Onun sözlərinə görə, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 dekabr 2011-ci il tarixli Sərəncamına əsasən dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin 870 illik yubiley tədbirləri çərçivəsində 30 sentyabr 2012-ci il tarixində şairin vətəni Gəncə şəhərində keçirilmiş xüsusi toplantıda təsis edilmişdir: “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin dəstəyi ilə fəaliyyətini davam etdirən qeyri-hökumət təşkilatı olaraq ətrafında müxtəlif xarici ölkələrin keçmiş dövlət və hökumət başçıları və nüfuzlu beynəlxalq ekspertləri birləşdirir. Mərkəz doqquzuncu dəfədir ki, Qlobal Bakı Forumunu təşkil edir. Forum qlobal gündəlikdə duran məsələlərin müzakirəsi məqsədilə kifayət qədər qısa müddət ərzində dünya platformlarından birinə çevrilib. Qlobal Bakı Forumu artıq ən aktual müasir çağırışların müzakirə olunduğu mühüm beynəlxalq platformaya çevrilmişdir”.

Deputat sözlərinə belə davam edib: “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev IX Qlobal Bakı Forumunun açılış mərasimində çıxış etmişdir. Cənab Prezident çıxışı zamanı bir çox məsələlərə münasibət bildirmiş və mühüm mesajlar verib.

Qeyd olunmuşdur ki, VIII Bakı Qlobal Forumundan keçən müddət ərzində dünya fundamental surətdə dəyişib. Hələ ki, bu dəyişikliklər proqnozlaşdırılması mümkün olmayan fəsadlarla müşahidə olunur. Əlbəttə ki, hər bir ölkə bu prosesə, ilk növbədə, təhlükəsizlik tədbirləri ilə bağlı töhfə verməlidir.

“Qlobal Bakı Forumu beynəlxalq platformaya çevrilib”

“Çünki təhlükəsizlik məsələləri beynəlxalq arenada, beynəlxalq gündəlikdə duran əsas məsələlərdən birinə çevrilib. Eyni zamanda, mən əminəm ki, Avropadakı cari vəziyyət barədə açıq müzakirələrin aparılması tələb olunur. Qlobal Bakı Forumu bunun üçün müəyyən platforma olaraq çıxış edir”.

Gözlənilən ərzaq böhranı ilə əlaqədar cənab Prezident bildirmişdir ki, böhran qayıtmazdır və artıq yaxındadır. Böhranla mübarizədə aparıcı beynəlxalq institutların, habelə aparıcı maliyyə institutlarının rolu müəyyən olunmalıdır. Beynəlxalq təşkilatlar və ölkələr ərzaq böhranının nəticəsi olaraq miqrantların potensial artımı ilə bağlı vəziyyəti diqqətdə saxlamalıdır.

Cənab Prezident öz çıxışında Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərindən bəhs edərək qeyd etmişdir ki, Azərbaycan sülh razılaşması üzərində çalışmağa başlamağı

təkid edir. Azərbaycan hər iki ölkənin sərəhədlərinə və ərazi bütövlüyünə qarşılıqlı hörmət etmək və tanımaq və gələcəkdə hər hansı bir ərazi iddialarından qarşılıqlı şəkildə çəkinmək prinsipi də daxil olmaqla, beynəlxalq hüququn beş əsas prinsipini və Azərbaycanın təklifinin əsasını təşkil edən başqa prinsipləri də irəli sürmüşdür. Kommunikasiyaların açılması məsələsi ilə bağlı qeyd olunmuşdur ki, Ermənistan 2020-ci il 10 noyabr tarixində imzalanmış Üçtərəfli Bəyanata əməl etməlidir. Azərbaycanın Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə əlaqəsi olmalıdır. Ermənistan tərəfindən kapitulyasiya aktının imzalanmasından bəri il yarım-dan çox vaxt keçməsinə baxmayaraq indiyədək heç bir çıxış təmin olunmayıb. Bu Ermənistan tərəfindən Üçtərəfli Bəyanatın müddələrinin pozulmasıdır və bu, regionda bir disbalans yaradır.

Regional sülhün fundamental elementlərindən biri olan Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələsinə toxunana cənab Prezident qeyd etmişdir ki, əgər bizə bu əlaqə yolu təqdim edilməyəcəksə sülh haqqında danışmaq çətin olacaq və Azərbaycanın Ermənistanla birgə yaşayış və normal qonşuluq münasibətlərinin qurulmasına yönəlmiş bütün səyləri uğursuz olacaq.

Qarabağda yaşayan erməni əhalisinin hüquqları və təhlükəsizliyindən bəhs olunarkən qeyd olunmuşdur ki, Azərbaycanın bütün əhalisinin hüquq və təhlükəsizliyi Konstitusiyaya əsaslanır. Azərbaycan çoxmillətli ölkədir və erməni əhalisi Azərbaycanın heç də ən böyük milli azlığı deyil. Ölkənin Konstitusiyasına görə, bütün millətlərin nümayəndələri bərabər hüquqa malikdir, o cümlədən, illər boyu Azərbaycanda yaşayan ermənilər.

Qlobal Bakı Forumunun əsas məqsədi dünyada sülh, dinc birgəyaşayış, ədalətin bərqərar olması naminə həyata keçirilən fəaliyyətlərə töhfə verməkdir. Qlobal Bakı

Forumu Azərbaycan üçün çox böyük əhəmiyyətə malikdir. Bakının belə forumlara ev sahibliyi etməsi Azərbaycanın həm mədəni, həm iqtisadi, həm də siyasi baxımdan dünyada daha yaxından tanınmasına şərait yaradır. Həmçinin bu cür qlobal əhəmiyyətli tədbirlər Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlərdə oynadığı rolu daha da artırır. Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə həyata keçirilən tədbirlərdə dünyanın görkəmli siyasətçiləri iştirak edir. Bütün bunlar Azərbaycanın Beynəlxalq aləmdə rolunu xeyli dərəcədə gücləndirir. Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi tərəfindən Bakıda ənənəvi olaraq təşkil olunan Qlobal Bakı Forumu dünyanın üzləşdiyi problemlərin müzakirə olunduğu ən yüksək səviyyəli beynəlxalq əməkdaşlıq platformasına çevrilib”.

Ayşən Vəli

Media Agentliyi Venesiya Komissiyasının “Media haqqında” Qanuna dair rəyinə münasibət bildirib

Iyunun 20-də Avropa Şurasının Venesiya Komissiyası “Media haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa dair rəyini öz rəsmi veb-saytında yerləşdirmişdir. Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi tərəfindən rəyde qeyd olunan məsələlərlə bağlı rəsmi mövqe yazılı şəkildə Venesiya Komissiyasına təqdim edilmiş və bu arqumentlərin bir qismi bu və ya digər formada yekun rəyde öz əksini tapmışdır.

Qanun layihəsi heç də rəyde qeyd olunduğu kimi “seçilmiş qruplarla” yox, cəmiyyətin müxtəlif segmentlərindən olan media nümayəndələri və ekspertlərin iştirakı ilə dəfələrlə müzakirə olunmuşdur.

Keçmiş müvafiq qanundan fərqli olaraq “Media haqqında” Qanun “jurnalist” anlayışı ilə bağlı beynəlxalq təcrübəyə istinad edərək bu fəaliyyətə daha geniş prizmadan yanaşmış, yalnız ölkə daxilində deyil, həm də ölkə xaricində Azərbaycan jurnalistlərinin peşəkar fəaliyyətinin məhdudiyyətlərdən qorunmasına yönəlmişdir. Qanun fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının ərazisinə və əhalisinə istiqamətlənmiş media subyektlərinin müdafiə mexanizmlərindən istifadəsinə şərait yaradır, həmçinin fəvqəladə vəziyyətlərdə jurnalistlərin təhlükəsiz şəraitdə peşə borclarını yerinə yetirməsini təmin edir.

Rəyde “zorakılıq” elementi olmadığı

təqdirdə dövlətin ərazi bütövlüyünün pozulmasına yönəlmiş çağırışların dəstəklənməsi tərəfimizdən heç bir halda qəbul edilə bilməz. Uzun illər işğalçı siyasətin və terrorun qurbanı olan, ərazi bütövlüyü pozulmuş bir ölkəyə qarşı belə yanaşma hüququn aliliyi, jurnalist peşəkarlığı və xalqımızın milli maraqları ilə bir araya sığmır.

Rəyde iddia edildiyi kimi, Qanunun media subyektlərinə dair tələblərinin (Maddə 26) başa düşülməsində hər hansı çətinlik mövcud deyildir. 26-cı maddə hər hansı mədəniyyət abidəsinə zərər vurduğuna görə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmiş şəxsləri deyil, ağır və ya xüsusilə ağır cinayətlərə, habelə ictimai mənafeəyə əleyhinə olan cinayətlərə görə məhkum olunmuş şəxsləri əhatə edir və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində bu kateqoriya cinayətlər (cinsi zorakılıq, irqi ayrı-seçkilik, seksual xarakterli zorakılıq hərəkətləri və s.) konkret olaraq təsbit edilmişdir.

Qanunda media subyektlərinin xarici

şəxslər tərəfindən təsis edilməsi və xaricdən maliyyələşdirilməsi qətiyyətlə istisna edilmir. Belə olan halda sadəcə nizamnamə kapitalında pay nisbəti müəyyənləşdirilir, çap mediası və onlayn media subyekti kimi fəaliyyət göstərmək üçün şəxsin Agentliyə məlumat verməsi icazə deyil, bəyanetmə xarakteri daşıyır ki, bunu lisenziya proseduru ilə eyniləşdirilmək əsassızdır.

Media Reyestrinə daxil edilmək üçün jurnalistlərə qoyulmuş tələblərin şərh zamanı çox önəmli bir nüansın diqqətdən qayırıldığı, reyestrin onlar üçün könlüllü olduğu, reyestrə daxil edilməmiş jurnalistlərə münasibətdə hər hansı məhdudlaşdırmanın tətbiqinin müzakirə mövzusu olmadığı bildirilmişdir.

Fəaliyyət qabiliyyəti olmayan və məhdud fəaliyyət qabiliyyətli şəxslərin dairəsi izah edildikdən sonra Venesiya Komissiyası bu məsələ ilə bağlı MEDIA Agentliyinin yanaşmasını qəbul etmişdir. Qanunun 15.1.3-cü və 15.1.4-cü maddələrinin hər hansı cinayət hadisəsinə dair bütün məlumatları deyil, yalnız və yalnız ibtidai araşdırma məlumatlarını nəzərdə tutduğu ətraflı şəkildə izah olunmuş, nəticədə Venesiya Komissiyasının bu maddələrlə bağlı yanaşması daha adekvat şəkildə ifadə edilmişdir.

Təəssüflə vurğulayırıq ki, bəzi media subyektlərinin Komissiya rəyində əks olunmuş fikirləri kontekstdən çıxararaq təqdim etməsi ictimai fikirdə çaşqınlıq yaratmağa hesablanıb və Azərbaycanda həyata keçirilən media islahatlarına tendensiya münasibətinə nəticəsidir. Venesiya Komissiyasının öz rəyində Qanunun bir çox maddələrini müzakirə predmetinə çevirməməsi, MEDIA Agentliyinin mövqeyi ilə uzlaşan yanaşma sərgiləməsi təqdirəlayiqdir və beynəlxalq təşkilatla səmərəli dialoqun göstəricisidir.

“Qlobal Bakı Forumu beynəlxalq problemlərin həllində yanaşma təqdim edir”

Qlobal Bakı Forumu beynəlxalq problemlərin həllində struktur yanaşma təqdim edən nadir platformadır. Bu barədə jurnalistlərə müsahibəsində “Qlobal dünya nizamına təhdidlər” mövzusunda keçirilən XI Qlobal Bakı Forumunun iştirakçısı, Ekvadorun sabiq xarici işlər naziri, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) Baş Assambleyasının 73-cü sessiyasının prezidenti Mariya Fernanda Espinoza bildirib. O qeyd edib ki, Forumun gedişində qlobal dünya nizamına təhdidlərin geniş spektrinə, o cümlədən gender və etnik qeyri-bərabərliyə, eləcə də iqlim dəyişmələrinə toxunulub. M.Espinoza dövlət xadimlərini, nüfuzlu dünya təşkilatlarının və beyin mərkəzlərinin nümayəndələrini bir yerdə toplayan Qlobal Bakı Forumunun müstəsna rolunu vurğulayıb.

Dünyada qloballaşmanın potensialına və problemlərinə toxunan M.Espinoza deyib: “Qloballaşma dünyanın mədəniyyət, informasiya texnologiyaları, ticarət sahələrində və bir çox müxtəlif istiqamətlərdə səyləri birləşdirən güclü mexanizmdir. Qloballaşmanın dünyada yalnız ümumi rifahın təmin olunduğu halda uğur qazanmaq şansı var”.

Şəhid ailələrinə diqqət və qayğı Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasi kursun mühüm istiqamətlərindən biridir. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi uğrunda şücaət göstərən qazilərə, bu yolda canını fəda edən qəhrəmanlarımıza, şəhid ailələrinə dövlətimiz tərəfindən sosial qayğılarının həll edilməsi üçün ardıcıl olaraq zəruri tədbirlər görülür. Onlar üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş imtiyaz və müavinətlərin icrası təmin olunur, bu istiqamətdə yeni sosial dəstək proqramları həyata keçirilir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən bu istiqamətdə imzalanan fərman və sərəncamlar, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın bu şəxslərə mərhəmətli qayğısı hər bir ölkə vətəndaşı tərəfindən təqdirəlayiq hal kimi yüksək qiymətləndirilir.

Şəhid ailələrinə diqqət və qayğı davamlıdır

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bu təbəqədən olan insanların sosial problemlərinin həllinə xüsusi diqqət və qayğı göstərməsi vətəndaşlar tərəfindən böyük məmnunluqla qarşılanır. Ölkəmizdə şəhidlərə və onların ailələrinə, əlillərə olan münasibət dövlətimizin məqsədyönlü, düşünülmüş və ardıcıl siyasətidir. Bu dövlət başçısının siyasətinin əsasında ölkənin hər bir vətəndaşına münasibətdə ədalət və humanizm prinsipləri daşdığı bir daha təsdiqləyir.

Ölkəmizin ərazi bütövlüyü, müstəqilliyi uğrunda döyüşlərdə şəhid olmuş insanların ailələrinin, bu döyüşlərdə əlil olmuş şəxslərin həyat şəraitlərinin yaxşılaşdırılması istiqamətində aparılan işlər davam edir. Şəhid ailələrinə və müharibə əlillərinə ayrılan diqqətin nəticəsidir ki, bu gün onların sosial təminatı istiqamətində ardıcıl işlər görülür. 2021-ci ildə 3 min, 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra isə 3500 şəhid ailəsi və müharibə əlili mənzil və fərdi evlərlə təmin edilib və bundan sonra da veriləcək. Bu il artıq sosial cəhətdən həssas qruplardan olan ailələrə 500-dən çox mənzil verilib. Belə ki, bu il daha 1500 şəhid ailəsi və müharibə əililərinə mənzil və fərdi evin verilməsi nəzərdə tutulub. Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən şəhid ailələri və müharibə əlillərinin mənzil təminatı proqramı 2021-ci ildə 5 dəfə genişlənilib və keçən il 3 min mənzilin bu kateqoriyalardan olan şəxslərə verilməsi proqramı icra olunub. Özünüməşğulluq proqramına 7,8 min nəfər cəlb olunub.

Müharibə əlillərinin avtomobillə təminatı tədbirləri çərçivəsində son 4 ildə də 1450-dək, ümumilikdə ötən dövrdə 7400 müharibə əlili avtomobillə təmin edilib. Bu il müharibə əlillərinə 50, 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra ümumilikdə 200, ümumilikdə ötən dövrdə 7400 avtomobil verilib. Postmüharibə dövründə 450-dən çox şəhid ailəsi və müharibə əililərinə sanatoriya-kurort və müalicə mərkəzlərinə yollayış verilib, 41 nəfər müharibə əlili peşə reabilitasiyasına cəlb olunub, 60 qazi üçün motivasiya düşərgələri təşkil olunub.

Həmçinin həssas əhali qruplarından olan şəxslər üçün Sığınacaq və Sosial Reabilitasiya Müəssisəsinin Görmə qabiliyyəti məhdudluğu olan şəxslər üçün sosial reabilitasiya və bərpa şöbəsində qazilər tibbi, pedaqoji, idman, mədəniyyət və incəsənət, psixoloji, eləcə də digər sosial reabilitasiya xidmətlərinə cəlb ediliblər. Qazilərin keyfiyyətli reabilitasiya xidmətləri ilə təminatında son illərdə müasir tələblərə uyğun qurularaq təchiz olunmuş 12 reabilitasiya müəssisəsi bu sahədə mühüm potensial rolunu oynayır. Mərkəzlərdə postmüharibə dövründə 2500 qaziyə səmərəli reabilitasiya və sosial-psixoloji xidmətlər göstərilir.

44 günlük Vətən müharibəsində yaralananlara əzalarını itirmiş 200 qazinin, ümumilikdə 300 müharibə əililinin yüksək texnologiyalı son nəsil protezlərlə təminatı proqramı uğurla icra olunub. Postmüharibə dövründə 1400-dən çox müharibə əlili 19,3 mindən çox reabilitasiya vasitəsi ilə təmin olunub. 11

min şəxs aktiv məşğulluq proqramlarına cəlb olunub, vahid əlaqələndirmə mərkəzləri tərəfindən isə 30 min şəxsə xidmətlər göstərilir. Bütün bunlar dövlətin diqqət və qayğısıdır.

Şəhidlərin ailə üzvlərinə - 7 979 nəfərə 15 943 sosial ödəniş, müharibə əlillərinə 3 000 nəfərə 5 900 sosial ödəniş, müharibə veteranlarına isə 81 856 şəxsə 81 856 sosial ödəniş olunub.

Bütün bunlarla yanaşı, 2022-ci il iyulun 1-dən ölkəmizdə əlillik sahəsində yeni meyarlar tətbiq olunacaq. Yeni meyarlara əsasən, əlillik artıq 3 dərəcə üzrə məhdud çərçivədə deyil, orqanizmin funksiyalarının itirilməsi faizinin müəyyən edilməsi əsasında, daha əhatəli şəkildə qiymətləndiriləcək. Bu zaman şəxsin özünəqulluq, sərbəst hərəkətmə, istiqamət seçmə, ünsiyyət, davranışına nəzarət etmə, öyrənmə və əmək fəaliyyəti üzrə insanın həyat fəaliyyətinin 7 əsas kateqoriyasının məhdudlaşma dərəcəsi əsas götürüləcək.

2022-ci il iyulun 1-dən ölkəmizdə əlillik sahəsində yeni meyarlar tətbiq olunacaq. Yeni meyarlara əsasən, əlillik artıq 3 dərəcə üzrə məhdud çərçivədə deyil, orqanizmin funksiyalarının itirilməsi faizinin müəyyən edilməsi əsasında, daha əhatəli şəkildə qiymətləndiriləcək. Bu zaman şəxsin özünəqulluq, sərbəst hərəkətmə, istiqamət seçmə, ünsiyyət, davranışına nəzarət etmə, öyrənmə və əmək fəaliyyəti üzrə insanın həyat fəaliyyətinin 7 əsas kateqoriyasının məhdudlaşma dərəcəsi əsas götürüləcək. Son 4 ildə şəhid ailələrinə, müharibə əlillərinə təqaüd və müavinətlər orta hesabla 2,5 dəfə, orta aylıq pensiya 70%, yaşa görə orta aylıq pensiya 75% artıb. Şəhid ailələrinə və müharibə əlillərinə, Milli qəhrəmanlara verilən Prezident təqaüdüün də məbləği ötən dövrdə mütəmadi artırılıb, bu qəbildən olan insanların uşaqlarına aylıq sosial müavinətin verilməsi təmin olunub. Bütün bunlar bir daha təsdiqləyir ki, respublikamızın müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə yenilməz rəşadət və misilsiz vətənpərvərlik nümunəsi göstərən vətən oğurlarımıza və onların ailələrində dövlət qayğısı və diqqət davamlıdır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Prezidentin nümayəndəsi: "Azərbaycan Qarabağda bütün bərpa işlərini öz imkanları hesabına həyata keçirir"

Azərbaycan işğaldan azad olunmuş Qarabağda bütün bərpa işlərini öz imkanları hesabına həyata keçirir. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad olunmuş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azər-

baycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov jurnalistlərə açıqlamasında söyləyib.

Bu gün Şuşada IX Qlobal Bakı Forumunun panel iclasının təşkilini mühüm hadisə adlandıran E.Hüseynov deyib: "Forumda iştirak edən xarici ölkələrin nümayəndələri burada aparılan bərpa-quruculuq işləri ilə yaxından tanış olurlar. Qonaqlara ərazilərin bərpa prosesi, enerji, telekommunikasiya, minalardan təmizlənməsi istiqamətində görülən işlər və bu işlərin mürəkkəbliyi barədə məlumat verilib".

Amina Qurib-Fakim: "Prezident İlham Əliyevin Qlobal Bakı Forumuna dəstəyi bizim üçün çox vacibdir"

Prezident İlham Əliyevin Qlobal Bakı Forumuna dəstəyi bizim üçün çox vacibdir. Forumda 50-

dən çox ölkənin nümayəndələri iştirak ediblər. Azərbaycan Prezidentinin dəstəyi olmasaydı, Forum bu qədər böyük nüfuz qazanmazdı. Bu fikirləri AZƏRTAC-a məxsusi müsahibəsində Mavriki Respublikasının sabiq Prezidenti Amina Qurib-Fakim söyləyib.

O deyib: "Builki Forumda Ukraynadakı böhran, həmçinin global ərzaq təhlükəsizliyi, sağlamlıq və pandemiya kimi məsələlər müzakirə olunub. Bizim çox səmərəli çıxışlarımız və debatlarımız oldu. Ümid edirəm ki, X Forum da ən azı bu qədər səmərəli və əhəmiyyətli olacaq".

Latviyanın sabiq Baş naziri: Qlobal Bakı Forumu dünya problemlərinin həllində böyük rol oynayır

Qlobal Bakı Forumu dünya problemlərinin həll olunmasında böyük rol oynayır.

Bu fikri IX Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində təşkil olunmuş "Cənubi Qafqaz: regional inkişaf və əməkdaşlıq üçün perspektivlər" mövzusunda keçirilən panel iclasda iştirak edən Latviyanın sabiq Baş naziri Laimdota

Straujuma AZƏRTAC-a məxsusi müsahibəsində ifadə edib.

O, ümidvar olduğunu bildirib ki, IX Qlobal Bakı Forumunda müzakirə olunan siyasi məsələlər danışıqlar yolu ilə öz həllini tapacaq.

Latviyanın sabiq Baş naziri Bakıda belə bir Forumun keçirilməsini dünyanın sabit gələcəyi istiqamətində atılmış böyük bir addım kimi dəyərləndirib.

Azərbaycan-ABŞ strateji əməkdaşlığı keyfiyyətə yeni mərhələdə!

Beynəlxalq birliyin ən fəal üzvlərindən olan Azərbaycan regionda və dünyada məhrəban qonşuluq siyasəti yürüdərək, böyük dövlətlərlə, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığı daha da möhkəmləndirir. Azərbaycan beynəlxalq aləmdə sülhsevər, demokratik prinsiplərin inkişafına xüsusi önəm verən, irimiqyaslı infrastruktur layihələrin reallaşdırılmasında zəngin təcrübəsi olan bir ölkə kimi tanınır. Azərbaycan-ABŞ münasibətləri də yüksələn xətt üzrə inkişaf edir. Siyasi və təhlükəsizlik, eləcə də enerji sahəsində də əməkdaşlıq sahəsində uğurlar əldə olunub. ABŞ-ın Azərbaycanla ikitərəfli əməkdaşlığa olan marağı yalnız ölkəmizin strateji-coğrafi mövqeyə malik olması və zəngin karbohidrogen ehtiyatları ilə deyil, həm də möhkəm siyasi sabitliyə, demokratik inkişafa, beynəlxalq birliyə öz töhfəsini verməsi ilə də bağlıdır. Bu iki dövlətin strateji müttəfiqliyinin gətirdikə yaxşılaşması, əməkdaşlığın genişlənməsi və əlaqələrin möhkəmlənməsi bütövlükdə Cənubi Qafqazda sülhün, təhlükəsizliyin, qlobal enerji və kommunikasiya layihələrinin həyata keçirilməsi baxımından çox böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan yenidən müstəqillik əldə etdikdən sonra Amerika Birləşmiş Ştatları ilə əlaqələr 1992-ci ildə yaradıldı. Hazırda, ABŞ-ın Azərbaycanda bir səfirliyi, Azərbaycanın isə ABŞ-da bir səfirliyi və bir konsulluğu fəaliyyət göstərir. Dövlətlərarası diplomatik əlaqələr Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən möhkəmləndi. 1997-ci il 29 iyul tarixində Prezident Heydər Əliyevin ABŞ-a rəsmi səfəri bu əlaqələrin möhkəmlənməsində əhəmiyyətə malikdir. Daha sonra 2003-cü il 23-27 fevral tarixlərində Ulu Öndərin ABŞ-a işgüzar səfəri əməkdaşlığın davamlılığını əks etdirir. Heydər Əliyevin ABŞ-a tarixi səfərləri nəinki bu iki ölkənin strateji əməkdaşlığının möhkəmləndirilməsində keyfiyyətə yeni bir mərhələ, habelə, bu əməkdaşlığın fundamental əsaslarının bir daha sınaqdan çıxmasında vacib əhəmiyyət daşıyan hadisə oldu. Əməkdaşlıq əlaqələri Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunu uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Dövlətlərarası qarşılıqlı işgüzar görüşlər bu əlaqələrin davamlılığına söykənir. Prezident İlham Əliyevin Amerika Birləşmiş Ştatlarına səfəri də faydalı əməkdaşlığa əsaslanır. Birləşmiş Ştatların sabiq dövlət başçısı Barak Obamanın dəvəti ilə möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin Vaşinqtonda keçirilən Nüvə Təhlükəsizliyi Sammitində iştirak etmək üçün ABŞ-a səfər etməsi və burada yüksək səviyyəli dövlət rəsmiləri ilə görüşlərin keçirilməsi münasibətlərin daha da dəriləşməsinə özündə əks etdirir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin ABŞ-a səfəri ölkələrimiz arasındakı səmimi və sarsılmaz, qarşılıqlı maraqlar üzərində qurulan əlaqələrin tamamilə yeni mərhələyə qədəm qoyduğunu nümayiş etdirir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin ABŞ-a gərçəkləşən səfəri iki ölkə arasındakı əməkdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsinə impuls vermişdir.

Azərbaycanla ABŞ arasında enerji sahəsində davam edən əməkdaşlığı da xüsusi olaraq qeyd etməliyik. 1994-cü ildə Xəzər hövzəsinin Azərbaycan

sektorunda Azəri-Çıraq-Günəşli yataqlarının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi üzrə "Əsrin müqaviləsi"ndə ABŞ şirkətləri yer almış, habelə həmin zamandan ABŞ tərəfi Azərbaycanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən əsas ixrac neft və qaz kəmərlərinin tikintisinə fəal dəstək olmuşdur. 2017-ci il 14 sentyabr tarixində Azərbaycan və onun beynəlxalq enerji tərəfdaşları arasında Azəri, Çıraq və Günəşli yataqlarının dərinisulu hissəsinin birgə işlənməsinin 2050-ci ilədək uzadılmasına dair yenilənmiş Həsilatın Pay Bölgüsü (HPB) sazişində də ABŞ-ın Şevron və Ekson şirkətləri yer almışdır.

BAKİ İLƏ VAŞİNGTON ARASINDAKI MÜNASİBƏTLƏRDƏ DÖNÜŞ NÖQTƏSİ

Dövlətlərarası münasibətlərdən söz açarkən xüsusi olaraq Amerikada fəaliyyət göstərən güclü erməni lobbisinin uzun müddət çalışsa da, qondarma "erməni soyqırımı" məsələsinin Konqresdə müzakirəyə çıxarılmasına nail ola bilmədiyini qeyd etməliyik. Bildiyimiz kimi, bu barədə qanun layihəsi hazırlanıb Konqresə təqdim olunsada, son anda sabiq ABŞ Prezidenti Bill Klinton və sabiq dövlət katibi Kondaliza Rays bu qanun layihəsinin müzakirəyə çıxarılmasına nail olmaqdan imtina etmişlər. Bu, əsl həqiqətin ətraflı öyrənilməsi ilə əlaqədar olmuşdur. Yeri gəlmişkən vurğulayaq ki, Corc Buş Administrasiyası iki ölkə arasındakı əlaqələrin bütün sahələr üzrə - siyasi, iqtisadi, regional əməkdaşlıq, beynəlxalq təhlükəsizlik və hərbi məsələlər üzrə genişləndirilməsinə nail olmuş, "Azadlığı Müdafiə Aktı"na ədalətsiz 907-ci düzəlişin fəaliyyətinin dayandırılması nəticəsində ikitərəfli əlaqələrdə dönüş yaranmışdır. 11 sentyabr terrorundan sonra ABŞ-ın formalaşdırdığı beynəlxalq antiterror koalisiyasındakı Azərbaycanın fəal iştirakı əlaqələrin inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcını qoydu. Sonrakı dövrdə isə "907-ci düzəliş" in dondurulması rəsmi Bakı ilə Vaşinqton arasındakı münasibətlərin daha da dərinləşməsinə şərtləndirdi. Xüsusi olaraq qeyd edilməlidir ki, beynəlxalq mübarizənin təşkilində, regionda sülh və təh-

lükəsizliyin təmin olunmasında Azərbaycan böyük potensiala malikdir və bu potensialdan çox səmərəli istifadə olunur. Onu da qeyd edək ki, ABŞ-ın 24-dən çox ştatı, o cümlədən Arizona, Arkansas, Konnektikut, Florida, Corciya, Havay, Aydaho, İndiana, Men, Massaçusets, Minnesota, Missisipi, Montana, Nebraska, Nyu-Cersi, Nevada, Nyu-Meksika, Oklahoma, Pensilvaniya, Tennesi, Texas, Yuta, Qərbi Virciniya, Viskonsin ştatları Xocalı soyqırımını tanıyıb və pisləyiblər.

CƏNUBİ QAFQAZ ƏMƏKDAŞLIQ REGIONUNA ÇEVİRİLƏCƏK

Bu günlərdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ABŞ Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Karen Donfridi qəbul etməsi əməkdaşlığın yüksələn xətlə inkişafına söykənir. Görüşdə əlaqələrimizin gündəliyinin geniş olduğu qeyd edilib və onun enerji sahəsində əməkdaşlıq, regionda təhlükəsizlik, postmünaqişə dövrü, Azərbaycan və Ermənistan arasında əlaqələrin normalaşdırılması və digər məsələləri əhatə etdiyi bildirilib. Azərbaycan Prezidenti bildirib ki, Azərbaycan Cənubi Qafqazı əməkdaşlıq regionu kimi görmək istəyir. Prezident İlham Əliyev ABŞ Prezidenti Cozef Baydenin Azərbaycanın Müstəqillik Günü münasibətilə və Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində ona ünvanladığı məktublarda, həmçinin özünün Cozef Baydenə məktubunda qeyd olunmuş məsələlərin ikitərəfli münasibətlərin inkişafı baxımından önəmini vurğulayıb.

Hazırda iki ölkə arasında əməkdaşlıq yeni mərhələyə qədəm qoyub. Bu da ölkəmizin beynəlxalq aləmdəki mövqelərini daha da artırır, Azərbaycanın dünyanın inkişaf etmiş dövlətləri ilə qarşılıqlı əməkdaşlığa malik olduğunu bir daha göstərir. Bu il Amerika Birləşmiş Ştatları ilə Azərbaycan Respublikası arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30 ildiridir. Avropa və dünya bazarlarının təhlükəsizliyinin təmin olunması və sabitləşdirilməsində önəmli rol oynayan Azərbaycan ötən 30 il ərzində ABŞ-la da enerji mənbələrinin şəxələndirilməsi və beynəlxalq təhlükəsizlik sahələrində əməkdaşlığa öz töhfəsini vermişdir.

Zümrüd BAYRAMOVA

Medianın İnkişafı Agentliyi fərdi jurnalist müsabiqəsi elan edir

Medianın İnkişafı Agentliyi fərdi jurnalist müsabiqəsi elan edir. Agentlikdən SİA-ya verilən məlumata görə, müsabiqədə iştirak etmək üçün müraciət və ona əlavə edilən sənədlər elektron formada və ya kağız daşıyıcıda Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinə təqdim edilir. Müsabiqənin əsas şərti müsabiqə elan olunan gündədən son 3 aylıq dövr ərzində dərc olunmuş və ya yayımlanmış materialı təqdim etməkdir.

Müsabiqəyə təqdim edilən materiallar:

Jurnalist müsabiqə elan olunan gündədən son 3 (üç) aylıq dövr ərzində çap mediası və onlayn media subyektlərində dərc olunmuş hər hansı bir yazısını aşağıdakı nominasiyalardan yalnız biri üzrə müsabiqəyə təqdim edir:

- ən yaxşı reportaj;
- ən yaxşı ictimai-siyasi təhlil;
- ən yaxşı sosial-iqtisadi təhlil;
- ən yaxşı müsahibə;
- ən yaxşı mədəniyyət materialı;
- ən yaxşı köşə yazısı;
- ən yaxşı jurnalist araşdırması;
- ən yaxşı çərk.

Jurnalist müsabiqə elan olunan gündədən son 3 (üç) aylıq dövr ərzində audiovizual media subyek-

tlərdə yayımlanmış və həcmi (xronometrajı) ən çoxu 5 (beş) dəqiqə olan sətjetini aşağıdakı nominasiyalardan yalnız biri üzrə müsabiqəyə təqdim edir:

- ən yaxşı ictimai-siyasi reportaj;
- ən yaxşı iqtisadi reportaj;
- ən yaxşı sosial reportaj;
- ən yaxşı mədəniyyət reportajı;
- ən yaxşı idman reportajı.

Qiymətləndirmə:

Materialların qiymətləndirilməsi Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi tərəfindən cəlb edilmiş 3 (üç) müstəqil ekspert tərəfindən həyata keçirilir.

Mükafatlandırma:

Müsabiqənin yekununda yazılar üçün nəzərdə tutulmuş nominasiyaların hər biri üzrə 5 (beş) jurnalist, sətjetlər üçün nəzərdə tutulmuş nominasiyaların hər biri üzrə isə 2 (iki) jurnalist və 2 (iki) operator qalib elan edilir və mükafatlandırılır. Müsabiqəyə müraciət qəbulu 01 iyul 2022-ci il saat 18:00-dək davam edəcəkdir.

MEDIA - fərdi jurnalist müsabiqəsinin keçirilməsi qaydaları ilə buradan tanış ola bilərsiniz.

I YAZI

Əslində, siyasi müxalifət haqqında bəhs edərkən və ya polemikaya daxil olarkən sırf və əzəli müxalifətçilərlə müzakirə aparmaq daha məqsəda uyğun olardı. Çünki etiraf edək ki, Azərbaycanda son 30 ildə müxalifətin autsayderlər pyedestalinə yer almalarına baxmayaraq, belələri ən azından mənsub olduqları cəməni daha yaxşı tanıyırlar. Fəqət, uğursuz müxalifətin "uğur" qazanması yollarını arayıb-axtaranlar əqidə dəyişikliyinə, ya da reneqatçılıq "standartlarına" aiddirlərsə onların ümumiyyətlə, siyasi müxalifət anlayışına malik olmaları bütövlükdə cəmiyyət üçün, ictimai rəy üçün şübhələr doğurur.

Etiraf edək ki, 30 ildir bir "qazana" döyəcəyən və yalnız onun dinqiltisindən həzz almaqla "biz gəlirik" şüarlarını səsləndirən sözde müxalifətin demək olar ki, bütün potensialları, imkanları tükənib və ən əsası, bu gün onlara bel bağlayan müəyyən xarici təşkilatlar da əslində çoxdan əllərini üzüblər.

Dünyanın heç bir sivil ölkəsində müxalifət özünü bu qədər alçaldaraq xalqı zorla, söyüşlərə məruz qoymaqla mitinglərə və aksiyalara cəlb etməyib

30 il heç də az vaxt deyil və bu illər ərzində hakimiyyətə iddialı olanlar ən əsas faktoru - xalq dəstəyini qazanmağa müvəffəq ola bilməyiblər. Bu amilə diqqət yetirək və mühüm bir xatırlatmanı edək - biz dəfələrlə şahidi olmuşuq ki, hazırkı dövrə qədər yüzlərlə, bəlkə də daha çox icazəli-icazəsiz mitinglər, aksiyalar keçirilib, amma onların heç biri bir nəticə verməyib. Bütün bunlardan sonra isə əsas "günahkar" kimi xalq itiham hədəfinə alınıb. Üstəlik, kifayət qədər faktlar var ki, sosial şəbəkələr və s. üzərindən aksiya çağırışları edənlər mitinglərə qatılmayanlara əvvəlcədən söyüşlər, təhqirlər ünvanlayırdılar. Yeni kim mitinqə gəlməsə filandır-behməkandır və s.

İndi gəlin nəticə çıxaraq və sual edək: bu kimi vasitələrlə 30 ildir var-gəl edən müxalifətin ciddiliyinə inam ola bilərmi? Əlbəttə ki, əslə! Dünyanın heç bir sivil ölkəsində müxalifət özünü bu qədər alçaldaraq xalqı zorla, söyüşlərə məruz qoymaqla mitinglərə və aksiyalara cəlb etməyib və biz hələ 2000-ci ilin ilk vaxtlarında "Qələbə" kinoteatrı qarşısında keçirilən ənənəvi xarakter almış pullu (rüşvətli) mitingləri demirik...

"Lidersizlikdən" bütləşdirməyə doğru - növbəti gülünc mənzərə

Və bu gün də siyasi gündəmdə qalmaq üçün (bəli, məhz qalmaq üçün!) müxtəlif gedişləri ilə baş qatan "ənənəvilər" zaman-zaman özlərindən saxta və eyniforik siyasətçilər çevrəsi yaratmaqla novatorsayağı "ideyalarını" önə sürürlər, hətta zaman-zaman özlərindən başqa heç kimin "lider" adlandırmadıqları fərd(lər)i BÜTLƏŞDİRMƏKLƏ (!) məşğuldurlar.

Bəli, ölkəmizə, demokratik cəmiyyətimizə siyasi yenilikçi və ideyalar verən müxalifətə hər zaman ehtiyac olub. Amma bu, o demək deyil ki, müxalifət yalnız dağıdıcılıq, hakimiyyətin atdığı hər hansı addıma qarşı qərəzçilik, ya da aqressiya nümayiş etdirməlidir və ən əsası, müxalifətçilik xalqa, dövlət maraqlarına qarşı deyil, hökumətə qarşı olmalıdır və biz də xalqın bir nümayəndəsi olaraq ötən 30 ildə bunu görmədik. Gördüyümüz isə müxalifətdaxili qarşıdurmalar, parçalanmalar, bloklaşmalar və blokdançıxmalar, ziddiyyətlər, hətta təhqirlər və s. rüsvayçı hadisələr oldu. Və bütün bunlardan sonra hər hansı bir reneqat "xanımın" ("bəy" də ola bilər) və ya beşinci kolon üzvünün məlum məqsədlə ayrıca bir fərdi "ağ atlı xilaskar" kimi zorla ictimai rəyə sırması, bütləşdirməsi çox gülünc görünür.

Radikal müxalifət üçün qaçılmaz yol: tarixin arxivi!

Bəhrüz QULİYEV,
"SƏS" qəzetinin baş redaktoru

30 il hətta ən müxtəlif xarici dairələrdən maddi və s. dəstəklər alanlar bu müddətdə heç bir siyasi uğura imza atmağı bacarmayıblarsa, xalq onlara neçənci dəfə "şans" verməlidir?

Daha bir amil: göründüyü kimi, bu gün müxalifətdəkilərin özləri də etiraf edirlər ki, onlar lider axtarışındadırlar və bu, heç də yeni təşəbbüs deyil. DİQQƏT: əgər müxalifət özünə lider axtarışına çıxıbsa və bu yeni təşəbbüs deyilsə onda belə nəticə çıxarmaq olmasımı ki, 30 ildir "hakimiyyətə gəlirik" deyib həm özlərinin həm də azsaylı tərəfdarlarının başlarına qatanlar bu vasitə ilə ötən illər ərzindəki fəaliyyətlərinin uğursuzluğunu etiraf edirlər? Və ya 30 il hətta ən müxtəlif xarici dairələrdən maddi və s. dəstəklər alanlar bu müddətdə heç bir siyasi uğura imza atmağı bacarmayıblarsa, xalq onlara neçənci dəfə "şans" verməlidir? Axı fakt budur ki, ortada ciddi siyasi nailiyyət mövcud deyil və hazırkı dövrə qədər onlardan qonların da sayı yüzlərlədir!

Keçək növbəti faktı. Hazırda ölkəmizdə istər parlamentdə, istərsə də parlament-dənkenar onlarla partiyalar var və onların hər biri məhz bir şineldən çıxıblar, nəticədə isə parçalanaraq ayrılıblar. Əbəs deyil ki, Azərbaycanda iki cinah müxalifəti mövcuddur - konstruktivlər və qeyri-konstruktivlər. Konstruktivlər dağıdıcılıq, pula satılmaq, xarici dairələrə agentlik etmək tipli siyasətin onlara heç bir səmərə, başucalığı gətirməyəcəyini dərk edərək əsas xətt kimi dövlətçilik maraqlarını üstün tutanlardırdan ibarətdirlər. Onlar milli və xalqçılıq dəyərlərinə xas olan siyasi normalara dürüst əməl edərək uğur qazanırlar. Bəs qeyri-konstruktivlər necə? Artıq bu sualın cavabı yuxarıdakı qeydlərdə vurğulanıb...

Gün işığında şam tutmaqla "lider" axtaran "ənənəvilər" əllərində əsas "silah" kimi "demokratiya" şüarını saxlayırlar

Təəssüf ki, siyasi mübarizə vasitələrini politoloji deyil, apolitoloji "meyarlarla" ölçən və 30 ildir gün işığında şam tutmaqla "lider" axtaran "ənənəvilər" əllərində əsas "silah" kimi "demokratikya" şüarını saxlayırlar. Sırr deyil ki, özlərini "demokratik müxalifət" ad-

Və ya lidersizlik faktoru "ənənəviləri" necə təlaşlandırır?

landırıb ayrıca cinah kimi təqdim edənlər həmçinin "Qərb standartları" deyilən vasitəni də anti-milli xarakterdə təbliğ edirlər. Azərbaycanın Qafqaz və Şərq xarakterli mühitinə yad olan, ümumilikdə milli-mənəvi dəyərlərimizə xas olmayan istənilən addımı dəstəkləməklə məhz xarici havadarlarından dəstək umanlara özünü, kimliyini tanıyan, hörmət qoyan hansı azərbaycanlı dəstək göstərə bilər? Məgər biz LGBT, cinsi azlıqlar kimi yad "cislərin" milli heysiyyatımıza zorla sındırıldığı olayları unutmuşuqmu? Təbii ki, unutmamışıq, amma "lider" axtarışında olanlar məhz bu kimi kirli stereotipləri də cəmiyyətimizə calamağa çalışırlar və təbii ki, xalq tərəfindən rədd edirlər. Və bunların heç biri əsla demokratiya deyil, antidemokratiyadır, özü də anti-Azərbaycan dairələrin xüsusi olaraq, yeni planlı diktə sifarişləri əsasında milli kimliyimizə bağlamaq istedikləri vasitədir. Beləliklə, biz ortaya daha bir faktoru çıxarmış oluruq - anti-Azərbaycan dairələrin diktatura xarakterli siyasətlərinin "ənənəvilər" vasitəsi ilə cəmiyyət ortasına atılması cəhdləri!

Məgər təkcə bu faktın özü bütöv bir xalqın, millətin, dövlətin maraqlarını, necə deyirlər, bir "keçi qılına" satmaq anlamını daşıyırmı?

Yeri gəlmişkən, bu gün Azərbaycan iqtidarı dialoq mühitinin inkişafı və şəxələnməsi yönündə daha çevik və münbit qərarlar verir. Əbəs deyil ki, bir çox müxalifət siyasi partiyaları ümummilli və ümumdövlətçilik məsələlərində hakimiyyətlə eyni cinahdan çıxış edirlər, eyni platformanı bölüşürlər. Üstəlik, onların da siyasi idarəçilik mexanizmlərində irəli sürdükleri ideyaları dəyərləndirilir, mümkün vasitələrlə işə salınır, gündəmə çıxarılır.

Məsələn, 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə və eyni zamanda, Şuşa Bəyannaməsinin imzalanması zamanı ölkəmizdə fəaliyyət göstərən 50-yə yaxın siyasi müxalifət partiyaları hakimiyyətə dəstək bəyanatını imzaladılar. Amma kənarda qalanlar da oldu - kimlər? Bəli, heç də yanılmadınız, "ənənəvilər" dediyimiz radikalılar, qeyri-konstruktivlər, dağıdıcılar, xalq dili ilə desək "milli xainlər". Və bilirsinizmi nəyə görə? Ona görə ki, xidmət göstərdikləri məlum xarici dairələr onlara bu qadağanı qoydular! Məgər təkcə bu faktın özü bütöv bir xalqın, millətin, dövlətin maraqlarını, necə deyirlər, bir "keçi qılına" satmaq anlamını daşıyırmı? Məgər dövlətin işğalçılarla apardığı haqq mübarizəsinə dəstək bəyanatından kənarda qalmaq başqa hər hansı adla dəyərləndirmək olardı? Axı Şuşa Bəyannaməsi kimi tarixi və dövlətimizin dayaqlarını, sərhədlərini daha etibarlı şəkildə müdafiə etməsini əks etdirən sənədə dəstək imzasını atmağı başqa cür necə adlandıra bilərik?!

İndi ara-sıra sosial şəbəkələrdə havadarlarına xoş gəlmək üçün gah söyüş söyən, gah da "ağıllı və politoloji terminlərlə şərhələr" yazan biriləri bütün bunlara görə vicdan əzabı çəkirləmi? Əsla, bunun üçün sadəcə və sadəcə vicdana sahib olmaq gərəkdir!

Azərbaycan xalqı isə ağı-qaradan çox gözəl seçir!

Zaman-zaman Tunisdə, Misirdə, Liviya-da və s. Şərq ölkələrindəki hakimiyyət dəyişikliklərini xatırlayan "ənənəvilərin" başbirlənləri qiyam və inqilablardan sonra həmin ölkələrdəki vəziyyətin nə qədər dəhşətli şəkildə bu dəyişikliklərinin fərqi nə varmırlarmı? Bu ölkələrdəki inkişaf və tərəqqinin Qərbin müdaxiləsi sayəsində məhv edilməsini Azərbaycan xalqı öz ölkəsində görmək istəyirmi? Təbii ki, xeyr və mümkün deyil! Yaxud, bu gün Ukraynada cərəyan edən dəhşətli hadisələrin kökündə də bilavasitə Qərbin layihəsi olan Maydan hadisələri dayanmırmı? Əlbəttə ki, dayanır!

Xüsusi bir xatırlatmanı da etmək yerinə düşərdi - xatırlayırsınızsa, "ənənəvilərin" təəssüf ki, öz ailə siyasətini doğru-dürüst idarə edə bilməyən və buna görə də sağlam düşüncəli cəmiyyətimiz tərəfindən çoxsaylı iradlara məruz qalan "liderlərdən" birinin Ermənistanın siyasi lideri Nikol Paşinyana öyğülər, tərəflər yağdırması faktı da unudulmayıb və bu gün onlar 30 illik uğursuzluqlarının səbəblərini özlərində axtarmaları yerinə gah "velosipedli", gah "arabalı", gah da "atlı" görüntüsündə "lider" axtarırlar, ara-sıra xalqı da təhqir edirlər. Nədir ki, xalq bunları istəmir və heç vaxt da istəməyəcək, çünki el dili ilə desək, kor-kor, gör-gördür, hər şey göz önündədir. Azərbaycan xalqı isə ağı-qaradan çox gözəl seçir!

Əli Kərimli bu ölkənin milli dövlətçilik maraqlarının sarsılmasında, dağıdılmasında, sözün əsl mənasında, öncüllük təşkil edib

Açıqını desək, bu gün axtarılan "liderin" nədənsə məhz AXCP sədri Əli Kərimlinin olduğunu önə sürülməsi isə qətiyyən heç bir əhəmiyyətli qərarəmə sığmır. Bu gün pasport davası döyən Əli Kərimli həmin şəxsdir ki, vaxtilə "liderim" dediyi mərhum Əbülüz Elçibəyə qarşı olmanın xəyanətlər törətdi, onun siyasi ideyalarına zidd addımlar atması ilə nə qədər böyük xain olduğunu isbatladı və bütün bunlar sənədli, sübutlu, stenoqramlı qaydada arxivlərdə saxlanılmaqdadır. Təkcə həmin arxivlər açılarsa nə qədər dəhşətli həqiqətlərin üzə çıxacağını isə təəssüfə gətirmək belə qorxuncdur. İndi ölkənin pasportuna sahib olmaq istəyən Əli Kərimli bu ölkənin milli dövlətçilik maraqlarının sarsılmasında, dağıdılmasında, sözün əsl mənasında, öncüllük təşkil edib. Əslində, beləsinə Azərbaycan pasportunun verilməsi də hüquqi cəhətdən demirlik, amma mənəvi cəhətdən doğru olmazdı...

Sonda isə bir mühüm qeydi də etmək yerinə düşərdi. "Bütləşdirilmiş" və "daş bütə" çevrilmiş, yalnız ona itaət edilməsi yönündə var-gəl edən bir reneqat "xanımın" uyğunsuz "tanrı" təqdimatı heç yerinə düşmür. Özəlliklə Əli Kərimli kimi bir tipajın üzərində öz təbiriçə "stixlər" qurması isə realıqda bariz uğursuzluq etirafının ən pik həddi kimi qiymətləndirilə bilər. Qərbdəki bəlli dairələrin xüsusi sifariş əsasında "aşan yolla hakimiyyətə gəlmək şansının" da heçə endirilməsi isə artıq boya-boy görünməyə başlayıb..

(Ardı var)

Dini dəyərlər xalqın mənəvi keyfiyyətlərini, xarakterini özündə ehtiva edən bir sistemdir. Bu keyfiyyətlərə sahib olmadan, bu xarakter formalaşmadan bir xalqın varlığından söhbət gedə bilməz. Çünki cəmiyyətin inkişafında, qorunmasında dini dəyərlərin böyük rolu vardır. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev deyirdi: "İnsanlar dövlətimizi, mənəviyyatımızı qorumalıdır. Biz gerek mənəvi saflıq uğrunda mübarizə aparaq. Yalnız və yalnız bu yolla cəmiyyətimizi sağlamlaşdır, inkişaf etdirə və müstəqil dövlətimizi irəliyə apara bilərik".

Döblət-din münasibətlərinə hər zaman həssaslıqla yanaşan, İslam dininə böyük hörmət bəsləyən ulu öndərin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə sağlam dini ideologiya formalaşdırılmış, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 18-ci maddəsində dövlət-din, 48-ci maddəsində isə dini etiqad və vicdan azadlığının hüquqi əsasları təsbit olunmuşdur.

Dini dəyərlərimiz xalqımızın milli sərvətidir

Hələ İslamdan əvvəl Azərbaycan xalqı birlik, həmrəylik, kollektivçilik xüsusiyyətlərinə malik bir xalq kimi yaşayırdı. Paylaşmaq, yardımlaşmaq kimi xüsusiyyətləri onun mənəvi dəyərlər sistemini təşkil edirdi. Əmək fəaliyyətinin kollektiv şəkildə həyata keçirilməsi, əkin-biçində insanların bir-birinə yardım etməsi, əkinlərin suvarılması üçün arxların, kanalların düzəldilməsi, xeyir, şər işlərdə kollektiv şəkildə iştirak, hətta qadınların təcrid başında çörək bişirərkən bir-birlərinə kömək etmələri tarixin bu üzündən dünənə baxarkən aydınca görünür. Elə folklorumuzun əsasını təşkil edən əmək nəğmələri belə bigə əmək fəaliyyətindən yaranmışdır. Toylarımızın bir elin birliyi ilə keçirilməsi, birgə rəqslər, hər kəsin qonşu-qohumunun övladının toyunda qol qaldıraraq oynamağı yallılarımızın meydana gəlməsinə səbəb olmuşdur. Bir elin iştirakı ilə Ulu Dədə Qorqudun doğulan igidlərə ad verməsi də bu milli-mənəvi dəyərlər sisteminin adət-ənənələrindən olmuşdur. Folklorumuzun bayatı, sayaçı nəğmələri, alqışlar və qarğışlar kimi janrlarında da bir-birinə çiyin verən, arxa olan, birlik, həmrəylik nümayiş etdirən xalqımızın bu kimi mənəvi dəyərləri öz əksini tapmışdır.

İslam dini qəbul ediləndən sonra isə bu keyfiyyətlər daha bariz şəkildə qorunmağa başlandı. Ümummilli lider Heydər Əliyev 1998-ci ilin 8 aprelində Qurban bayramı münasibətilə Mir Möhsün ağaının ziyarətgahında keçirilən görüşdə deyirdi ki: "İslam dini bizim doğma dinimizdir. Xalqımızın milli-mənəvi dəyərləri, dinimizin adət-ənənələri bizim sərvətimizdir... Bizim ənənələrimiz, mənəvi, milli, dini dəyərlərimiz ölməzdir və bundan sonra da yaşayacaqdır".

Dini dəyərlərimizin 70 illik taleyi

1918-ci ildə əldə etdiyimiz müstəqilliyimiz əlimizdən zorla alınıb sovet imperiyasının buxovlarında düz 70 il əzildiyimiz zaman bu imperiya tərəfindən milli-mənəvi və dini dəyərlərimizə də əl qoyuldu. İslam dininin qaydalarına əməl edilməsi, milli bayramlarımızın keçirilməsi yasaq edildi. Beyinlərimizə ateizm yeridildi. Lakin təməlində milli-mənəvi dəyərləri olan bir xalqın beyni bunları qəbil edə bilməzdi. Çünki yuxarıda da vurğuladığım kimi, hələ İslamdan da əvvəl bu xalqın müəyyən dəyərlər sistemi mövcud idi və həmin sistemdəki adət-ənənələr İslam dininin tələblərinə çox oxşar idi.

Bəli, bütün bu səbəblərdən biz nə dini dəyərlərimizin, nə də ki, milli-mənəvi keyfiyyətlərimizin üzərindən xətt çəkib kimlərsə dediklərinə əməl edə bilməzdik. Dini mərasimlərimizi də, milli bayramlarımızı da gizli şəkildə vaxtında keçirdik, onları yaşatdıq, nəsillərdən-nəsillərə ötürdük. 1991-ci ildə müstəqilliyimiz yenidən bərpa olunanda biz illərlə qoruyub saxladığımız dini dəyərlərimizi ortaya qoya bildik. Onu müstəqil ölkəmizə ərnağan edə bildik. Bununla təsdiqlədik ki, hansı ictimai quruluşdan, hansı dövrdən asılı olmayaraq bu xalqın mənəvi dəyərlər sistemində hopan keyfiyyətləri heç bir qüvvə oradan qopara bilməz.

Azərbaycan multikulturalizm və

Azərbaycan: dini dəyərlərin, multikulturalizm və tolerantlığın ünvanı

Təhlil+yanaşma

tolerantlıq nümunəsidir

Bu xalq tarixən öz dini dəyərləri ilə yanaşı, onunla birlikdə, qonşuluqda yaşayan xalq və millətlərin də dini dəyərlərinə hörmətlə yanaşıb, onların rahat şəkildə ibadət etmələri, dini adət-ənənələrini yaşatmalarına və qorunmalarına şərait yaratmışdır.

Bir xalq nə vaxt tolerant ola bilər? O vaxt ki, özü dini dəyərlərə, milli mənəvi keyfiyyətlərə malik olur. O zaman ki, qədimlərdən çağdaş dövrə qədər qoruyub gətirib çıxardığı dəyərləri olur. Humanistliyin, insanpərvərliyin nə olduğunu dərk edir. Qonşuya münasibətdə, yaşadığı yerdə başqa millətlərdən olan nümayəndələrə hörmətlə yanaşıb, onlara dəyər

Həm Birinci Vətən Müharibəsində, həm də 2020-ci ildə 44 günlük İkinci Vətən Müharibəsində Azərbaycanda yaşayan millətlərin nümayəndələrinin şəhid olması, sağlamlıq imkanlarını itirməsi, bu ölkəni qorumaq üçün ayağa qalxmaları onu sübut etdi ki, dövlətimiz onlara qarşı həmişə diqqət və qayğı ilə yanaşıb, bu ölkəni onlara sevdire bilmişdir.

İkinci Vətən Müharibəsində şəhid olanların siyahısına nəzər salanda tolerantlığın bəhrəsini görmək olur. Bu o qədər fərqli bir hissdır ki... İnsan başqa millətlərdən olan şəhidlərin adları ilə qarşılaşdıqca qürur hissi keçirir. Deməli, biz övladlarımızla yanaşı, başqa millətlərdən olub bizimlə birgə yaşayan övladlara da və

verir. Ən əsas isə öz dini dəyərlərinə hörmətlə yanaşan xalq başqasının dini-nə də eyni cür yanaşır. Belə olan halda isə o, tolerantlığa ən gözəl töhfələrini verə bilər.

Azərbaycan bu sahədə illərdir ki, bütün dünyaya nümunədir. Bir ölkədə müxtəlif dini etiqadı olan insanların birgə yaşaması, bir-birinə hörmətlə yanaşması, birlik nümayiş etdirməsi, qonşuluq münasibətlərini mədəni şəkildə qurması, kollektivləşmədə iştirakı onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan multikulturalizm və tolerantlıq nümunəsidir. Müstəqillik illərində ölkədə kilsə və sinaqoqların tikilməsi, bərpa və yenidən qurulması ölkə başçımızın bu sahəyə xüsusi diqqətinin göstəricisidir. Müasir dövrdə dünya ölkələrinin əksəriyyətinin multikulturalizmə qapılarını açmadığı bir dövrdə Azərbaycanın illərdir bu sahədə qazandığı uğurlar nümunə dəyəridir. Bu dəyərlər isə xalqımızın qədimliyi ilə müasirliyinin harmoniyasını təşkil edir, bu xalqın öz inkişaf meyarlarını milli-mənəvi dəyərləri üzərində qurmasını sübut edir. Ulu öndərimiz 1993-cü ildə Təzəpər məscidində Məhəmməd peyğəmbərin mövludu münasibətilə keçirilən mərasimdə bu məsələyə münasibət bildirərək deyirdi: "Azərbaycan Respublikasında, müstəqil Azərbaycanda hər bir insanın sərbəst olaraq öz dini adət-ənənələrinə xidməti və onlardan istifadə etməsinə bütün imkanları yaradacağıq". Sonrakı dövrdə bu vədə əməl olunmasının hər birimiz şahidi olmaqla yanaşı, həm də bu münasibətlərin bəhrəsini də gördük.

İkinci Vətən Müharibəsində tolerantlığın bəhrəsini gördük

tənpərvərliyi aşılamaq bilməmişik. Onlara Azərbaycanı sevdire bilməmişik.

Düşünəndə bütün bunlar heç də asanlıqla əldə olunmayıb. Bir nəfərin sevgisini qazanmaq üçün uzun illər lazımdır. Deməli, onlar Azərbaycanı özləri üçün Vətən biliblər. Bütün bunlar isə təbii ki, burada onlara qarşı yaxşı münasibətlər kontekstində formalaşıb. Dini dəyərlərinə, adət-ənənələrinə hörmətlə yanaşıldığını görəndə, qonşuluq əlaqələrində hər zaman sayğı ilə qarşılaşan, yaxşı yaşamaları, övladlarının təhsil alması, sağlam böyüməsi üçün ətrafında hərtərəfli şəraiti görəndə, istədiyi sahədə fəaliyyət göstərən, iş qura bilən insanlar əlbəttə ki, yaşadıkları ölkəni öz Vətənləri kimi sevmək, yeri gələndə onun ərazi bütövlüyü üçün canlarından keçəcəklər.

Bunun bir daha şahidi olduq. 44 günlük Vətən müharibəsində Qarabağın azad olunması üçün azərbaycanlılarla çiyin-çiyinə döyüşən ölkəmizdə yaşayan digər millətlərdən olan, fədakarlıq göstərən igidləri gördük. Onların vətənpərvərliyini, həmrəyliyi gördük. Bir də onu gördük ki, bəli, ölkəmizdə multikulturalizm sahəsində görülən işlər, tolerant yanaşma öz bəhrəsini verib. Və bütün bunlar isə dünyaya nümunə gücündədir. Necə ki, 44 günlük Vətən müharibəsi öz taktikası, gedışı, düşünülmüş xətti ilə dünyanı heyrətə saldı, xalqın həmrəyliyi diqqətləri çəkdi, tolerantlıq da diqqət çəkən məsələlərdən biridir. Çünki bu, bizim dövlətimizin siyasətinin uğuru, qələbəsidir.

Qonşumuzun dini dəyərlərimizə münasibətinə dünya şahid oldu

İkinci Vətən Müharibəsindən sonra işğaldan azad edilmiş torpaqlarımıza yollanan hər

kəs bir kabus ilə qarşılaşdı. 1990-cı illərdə bu torpaqlardan zorla çıxarılan insanların qoyub gəldikləri imarət kimi evlərindən əsər-əlamət qalmayıb. Tarixi, dini, mədəni abidələr tamamilə dağıdılıb, daş üstündə daş qalmayıb. Prezident cənab İlham Əliyevin dediyi kimi: "Mən müharibədən sonra Ağdama 3-cü dəfədir ki, səfər edirəm. Hər dəfə buraya gələndə ürəyim ağrıyır. Çünki Ağdamda bir dəne də olsun salamat bina yoxdur. Təkcə bu yarıdağılmış məsciddir ki, onun da dam örtüyü zədələnmişdir. Bu məscid ermənilər tərəfindən təhqir edilib, burada inəklər, donuzlar saxlanılıb. Ermənilər nəinki Azərbaycan xalqını, bütün müsəlman aləmini təhqir ediblər. Ağdam şəhərində, Ağdam rayonunda bu yarıdağılmış məsciddən başqa bir dəne də bina ayaq üstə deyil. Bütün binalar, bütün kəndlərdəki evlər, ictimai binalar ermənilər tərəfindən dağıdılıb. Bu, misli görünməmiş barbarlıqdır, vandallıqdır, vəhşilikdir. Bu, erməni faşizminin eybəcər sifətinin göstəricisidir. Bütün dünya bunu görməlidir və görür. Biz bundan sonra da xarici vətəndaşları buraya dəvət edəcəyik. Onlar gələcəklər və erməni vəhşiliyi nədir onu görəcəklər".

Bəli, təzyiqlərə məruz qalan dini ibadət ocaqlarında heyvan saxlanması, həm də bizim müqəddəs dinimizin qəbul etmədiyi heyvan növünün saxlanması erməni adlı varlıqların bir dinə münasibətlərinin göstəricisi oldu. Onlar bütün dünyaya sübut etdilər ki, qonşuya heç vaxt sayğı ilə yanaşmayıblar. Sübut etdilər ki, öz etiqad etdikləri dinə də hörmətləri yoxdur. Çünki öz dininə hörmətlə yanaşan insan ola bilməz ki, digər bir dinə bu qədər aqressiv yanaşsın. Özlerini bütün dünyada biabır edən, İslam kimi böyük dinə hörmətsizlikləri ilə nüfuzdan düşən erməni vandalizmi illər sonra da bu hərəkətlərinin cavabını verməli olacaqlar.

Məscidlərin bərpası Heydər Əliyev Fondunun Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunmasına növbəti töhfəsidir

Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın və onun rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biri məhz Azərbaycanın zəngin tarixi və mədəni irsinin qorunub saxlanması, təbliğ edilməsi və dünya ictimaiyyətinə tanıtılmasıdır. Xeyirxahlıq və humanizm ünvanı olan Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Azərbaycanın müxtəlif regionlarında onlarla tarixi-memarlıq, dini abidələr, Bakıda məscidlər, kilsələr, sinaqoqlar təmir və bərpa olunub. Fondun istər ölkə daxilində, istərsə də xaricdə həyata keçirdiyi layihələr hər zaman xüsusi münəddarlıqla qarşılanır.

Bu ilin fevral ayında Ağdamda səfərdə olan Prezident İlham Əliyev dəstəyində: Görülmüş bütün bu işlərlə yanaşı, əlbəttə ki, biz tarixi, dini abidələrimizi də bərpa edirik. Mənə bu gün verilən məlumata görə, Ağdam Cümə məscidinin bərpa işlərinə başlanılır. Artıq bütün tədqiqatlar aparılıb və mart ayından başlayaraq məscidin həm daxilində, həm göl hissəsində təmir-bərpa işlərinə start veriləcək. Azad edilmiş torpaqlarda hazırda 8 məscidin əsaslı təmiri, bərpası və tikintisi nəzərdə tutulub. Bütün bu istiqamətlər üzrə işlər gedir. Ağdam Cümə məscidi, Şuşada Yuxarı Gövhərağa, Aşağı Gövhərağa, Saatlı məscidləri əsaslı təmir edilir. Şuşa şəhərində yeni məscidin inşasına start verilib. Zəngilan şəhərində, Hadrutda və Daşaltıda məscidlərin yenidən qurulması və tikintisi prosesi başlamışdır... Bütün bu işləri Heydər Əliyev Fondu öz imkanları hesabına görür. Bu, Heydər Əliyev Fondunun Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunmasına növbəti töhfəsidir. Bu, bizim borcumuzdur. Bunu biz edirik. Vətən qarşısında bu borcu şərəflə yerinə yetiririk. Necə ki, Vətən müharibəsində Azərbaycan xalqı tarixi ədaləti bərpa etdi, düşməni doğma torpaqlarımızdan qovdu. Beləliklə Azərbaycan ərazi bütövlüyünü bərpa etdi.

Bəli, dini dəyərlərin, multikulturalizm və tolerantlığın ünvanı olan Azərbaycan hər zaman humanist dövlət kimi diqqətləri cəlb edəcəkdir. Qonşuluqda sayğılı, bütün millətlərə hörmətlə yanaşan, onlara öz qapılarını açan ölkəmiz bizim qürur yerimizdir. Fəxr edirik ki, belə möhtəşəm keyfiyyətlərə maliklik. Qürur duyuruq ki, belə zəngin mənəvi keyfiyyətlərə malik ölkənin vətəndaşlarıdır.

Mətanət MƏMMƏDOVA

ANALİTİK + AKTUAL

Rossiya 1 telekanalı baxış bucağını niyə və necə dəyişdi?

Rusiyanın Rossiya 1 telekanalının, daha dəqiq desək, Kremlin əsas təbliğatçılarından biri olan Dmitri Kiselyovun "Vesti nedeli" (Həftəlik xəbərlər) proqramında "Müttəfiq Azərbaycan" sərlovhəli reportajında paytaxt Bakıdan, Şamaxıdan, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən rusdilli məktəblərin uğurlu fəaliyyətindən, ölkəmizdə yaşayan rus vətəndaşlarımızdan, onların Azərbaycana olan sarsılmaz bağlılıqlarından, Formula 1 yarışmasından, eləcə də 30 illik erməni işğalından azad edilmiş Qarabağ şəhərlərimiz- Füzulidən və Şuşadan reportaj hazırlaması açığını desək

Azərbaycan cəmiyyətində haqlı hiddət və iradlar doğururdu. Üstəlik, Rusiyanın televiziya və media məkanında özlərinə yer etməyi bacarmış erməni politoloqları, habelə baş redaktorları əllərinə düşən hər fürsətdə təxribatçı xarakterli informasiyaları ilə, əslində, iki ölkə arasında olan münasibətlərə necə dəyərlər, pəl vurmaqda idilər.

Misal üçün, Kremlin daha bir informasiya təbliğatçısı - RİA Novostinin reportajları bir müddət əvvəl Qarabağın Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdikləri Azərbaycan ərazilərinə məhz Ermənistanın üzərindən qanunsuz səfər etmələri ilə erməni separatçılarından müsə-

Rusiya TV-nin "Müttəfiq Azərbaycan" sərlovhəli reportajı Ermənistanı bir-birinə qatdı və Bakının gücünü göstərdi!

hibələr almış, bilavasitə Azərbaycanın suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə xələl vuran reportajlar təqdim etmişdilər.

Məhz Azərbaycan tərəfinin sərt və kəskin etirazından sonra həmin müsahibə və reportajlar RİA Novosti xəbər agentliyinin lentindən çıxarıldı. O cümlədən, Marqarita Simonyanın rəhbəri olduğu "Sputnik" xəbər agentliyinin Azərbaycan bürosunda çalışan səlahiyyətli şəxsləri də sözügedən qalmaqallardan sonra ölkəmizdəki fəaliyyət müddətlərinin uzadılmasına icazə verilmədi.

Ehtimallar var ki, Rusiyanın erməni lobbisinin təsiri altında olan media qurumlarına Kremləndən də qulaqburması verildi və anti-Azərbaycan xarakterli buraxılışların, informasiyaların ölkələrimiz arasındakı müttəfiqlik münasibətlərini korlaya biləcəyi özəlliklə nəzərə alındı.

Rusiya regional cəhətdən güclü və siyasi-iqtisadi təsir dairəsi geniş olan Azərbaycanla münasibətlərini korlamaq, ümumiyyətlə, sərf etməzdi.

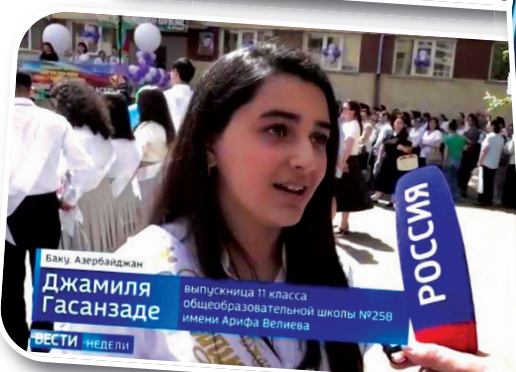
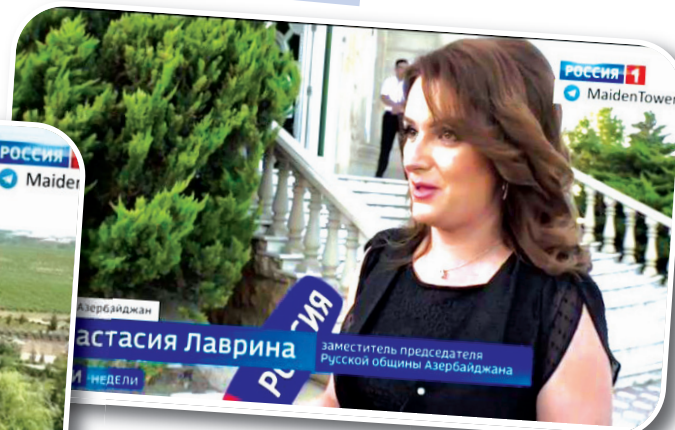
Beləliklə, bütün bu kimi olayların daha bir tərəfinin də olduğu danılmazdır, bu, əlbəttə ki, məhz Bakının lazım olan anda müvafiq, operativ tədbirlər görməsi, habelə milli-dövlətçilik maraqlarımıza qarşı yaranan istənilən təxribatçı əməllərə layiqli cavab verməsi faktorudur.

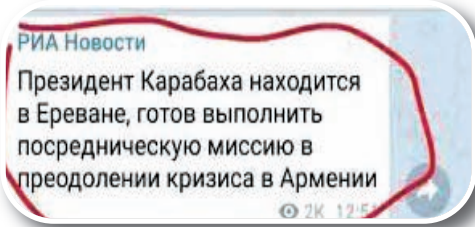

gözlənilməz oldu. Çünki buna qədər Rusiyanın digər bir neçə TV kanalları daxil, məhz bu telekanalında istər 44 günlük müharibə dövründə, istərsə də sonrakı müddətdə anti-Azərbaycan xarakterli informasiyalar yer alırdı.

RİA Novosti-yə və Simonyanın "Sputnik"inə verilən qulaqburmaların nəticələri?

Xüsusi ilə, Skabeyevanın, Solovyovun və s. bu tipli aparıcıların sözügedən kanal vasitəsi ilə açıq-aşkar erməni mövqeyindən çıxış etmələri

Təbii ki, bütün bunlardan sonra Rusiyanın üst dairələri də anladılar ki, yenidən, cəmi 4 ay əvvəl - cari ilin fevral ayında imzalanmış ikitərəfli müttəfiqlik bəyannaməsi ciddi deformasiyaya uğraya bilər. Əlbəttə ki, bu gün dünya birliyi tərəfindən çoxsaylı iqtisadi sanksiyalarla üz-üzə qalan Rusiyaya regional cəhətdən güclü və siyasi-iqtisadi təsir dairəsi geniş olan Azərbaycanla münasibətlərini korlamaq ümumiyyətlə sərf etmirdi. Habelə, bu gün Azərbaycan nəinki Rusiya üçün, eləcə də digər regional və sərhədlərdən kənar ölkələr üçün əhəmiyyətli amil kimi qiymətləndirilməkdədir. Belə olan halda situasiyanı media vasitəsi ilə gərginləşdirməkdənsə, onu yoluna qoymaq daha məqsədmüvafiq olardı.

Görünür, Rusiyanın üst dairələri artıq həmin gerçəkliyi qəbul ediblər və söz yox ki, Azərbaycanın iradlarından nəticə çıxarmaqla siyasi media platformasındakı baxış prizmalarını dəyişmək məcburiyyətində qalıblar. Bu baxımdan, Rossiya 1 telekanalının hər şeyi yenidən başlamaq və münasibətləri yalnız müsbət məcrada inkişaf etdirmək siyasəti ortaya qoyuldu.

Rossiya 1 telekanalı ilk addımını atdısa, Ermənistan da ona verilmiş vaxtın bitdiyini anlamaqla bu zəmindən çıxış etməyə məhkumdur.

Əlbəttə ki, bu reallıq Ermənistandakı dairələri ciddi şəkildə yerindən oynatdı. Artıq ölkə mediasında, habelə sosial şəbəkələrində səslüküylü anti-Rusiya ritorikaları yer alır, ölkədə yayımlanan Rusiya TV-lərinin fəaliyyətlərinin dayandırılması tələb edilir və s. Erməni tərəfi əllərində "bayraq" kimi

müttəfiqlik məsələsini önə sürürlər, amma unudurlar ki, onlardan fərqli olaraq Azərbaycan daim öz müttəfiqlərinə qarşı etibarlılıq prin-

sipini ön götürüb və əbəsdəyil ki, Kiselyovun proqramında "Azərbaycan Rusiyanın etibarlı müttəfiqidir" ifadəsi xüsusilə vurğulanır, eyni zamanda, reportajın başlığı da bunu əks etdirir - "Müttəfiq Azərbaycan".

Beləliklə, reallıq həm də ondan ibarətdir ki, 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycan səbrlə, təmkinlə və çox güclü diplomatik vasitələrlə, uğurlu xarici siyasət tandemi ilə regionda yeni çağırışlara imza atmağa nail oldu və bu çağırışlar həm də regional siyasi-iqtisadi vəziyyətin də sülhə, inkişafa doğru dəyişdirildiyini sübut etdi. Əlbəttə ki, bundan sonra hər şey yalnız tərəqqi və inkişaf zəminində istiqamət alacaq və əgər bu gün Rossiya 1 telekanalı ilk addımını atdısa Ermənistan da ona verilmiş vaxtın bitdiyini anlamaqla bu zəmindən çıxış etməyə məhkumdur. Əlbəttə, əgər Ermənistanın revanşist qrupları, həm də iqtidarındakı ayağısürüşkən başbilənləri hələ də öz köhnə havalarını çalmaqla davam edəcəklərsə, bu onların siyasi sonluqlarının deyil, bütövlükdə ölkə kimi varlığıla-

! Очередной не дружественный поступок из России: репортаж об оккупированном азербайджанцами армянском городе Шуши на государственном телеканале РФ.

Посол РФ в Ереване должен быть вызван в МИД, власти Арцаха и Армении обязаны строго осудить этот провокационный репортаж.

rının yekunu ola bilər. Hər halda faktlar, dəlillər və bu fonda cərəyan edən hadisələr də hər şeyi bütün çılpalığı ilə göstərməkdədir.

Rövşən RƏSULOV

“Bu gün Bakı ilə yanaşı regionlarımız da dünyanın diqqətindədir”

“Qlobal dünya nizamına təhdidlər” mövzusunda IX Qlobal Bakı Forumu öz işini yekunlaşdırsa da tədbir çərçivəsində səsləndirilən bəyanatlar, mesajlar, keçirilən görüşlərdə müzakirə olunan məsələlər Azərbaycan və dünya mətbuatında geniş müzakirə olunmaqdadır. Hər dövrün öz tələbi olmaqla yanaşı, hədəflərə çatmaq üçün birgə səylərin göstərilməsi, yeni yanaşmaların ortaya qoyulması da mütləqdir. Bu gün dünya, o cümlədən Cənubi Qafqaz regionu artıq Azərbaycanın yaratdığı postmünaqişə dövrünün reallıqlarını yaşamaqdadır.

Dövlət başçısı İlham Əliyev Forumun açılışındakı nitqində bir daha vurğuladı ki, indi biz sülh haqqında danışırıq. Hesab edirəm ki, belə uzunmüddətli qarşıdurmadan sonra ədaləti bərqərar edən və təcavüzkarı məğlub edən ölkənin qısa müddət ərzində sülh təklif etməsi dünyada nadir hallardan biridir. Mühəribələr tarixinə baxsaq, bir çox hallarda bu mənzərə müşahidə edilmir. Nə üçün biz sülhü seçdik? Çünki biz Cənubi Qafqazda sabit, dayanıqlı inkişafı görmək istəyirik.” Bu fikirləri Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Xətai rayon təşkilatının sədri, siyasi elmlər doktoru Vüqar Rəhimzadə KİV-ə açıqlamasında bildirib.

Vüqar Rəhimzadə qeyd edib ki, Azərbaycan bu gün təkə bu istəyini ifadə etmir: “Ölkəmiz 30 illik işğal dövründə daim bu bəyanatla çıxış edirdi ki, ikili standartlara əsaslanan siyasətə son qoyulmalı, bu gün haqqında artıq keçmiş zamanda danışdığımız Qarabağ münaqişəsinin ədalətli həllinə dəstək göstərməli, Ermənistan işğalçılıq siyasətinə görə beynəlxalq hüquq çərçivəsində layiqli cəzasını almalıdır. Ermənistanın əsassız torpaq iddiası nəticəsində yaranan, dünyanın bəzi güclərinin maraqları naminə həlli prosesi 30 ilə uzanan keçmiş Qarabağ münaqişəsi regionun iqtisadi inkişafında maneə kimi dəyərləndirilirdi. Otuz il həllini gözləyən Qarabağ münaqişəsi sonda dövlətimizin qətiyyəti, rəşadətli Azərbaycan Ordusunun gücü, qüdrəti sayəsində tarixin arxivinə göndərildi. Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, Ermənistan o zamanlar vaxt qazanmaq üçün davamlı olaraq bütün məsələləri gecikdirirdi: “Bu, nə ilə nəticələndi? Nəticə həm döyüş meydanında, həm də siyasi arenada tam məğlubiyyət oldu. Nəticə o oldu ki, Ermənistanın ideoloji bazası tamamilə darmadağın edildi. Otuzillik işğal dövrü erməni xalqını heç də xoşbəxt etmədi. Əksinə, onlar dünya ictimaiyyətinin gözündə işğalçı və təcavüzkar oldular.”

YAP Xətai rayon təşkilatının sədri vurğulayıb ki, dövlət başçısı İlham Əliyev regionun gələcəyi ilə bağlı Azərbaycanın yeni yanaşmalarından bəhs edərkən bu fikri xüsusi qeyd edib ki, biz 30 il itirdik və erməni işğalı olmasa idi Cənubi Qafqaz bu gün daha müasir, dinamik və daha geniş iqtisadi potensiala malik region ola bilərdi: “Azərbaycan müharibə şəraitində yaşasa da daim iqtisadi qüdrətinin artırılması istiqamətində mühüm addımlar atır və bu, öz növbəsində digər sahələrin də inkişafını şərtləndirirdi. Bu fikri böyük inam və

qətiyyətlə qeyd edirik ki, bu gün Azərbaycanın iştirakı olmadan bölgədə hansısa sosial və iqtisadi layihənin uğurlu icrasından danışmaq qeyri-mümkündür. Azərbaycan iştirakçısı və təşəbbüsçüsü olduğu enerji layihələrinin uğurlu icrası ilə regional inkişafın aparıcı qüvvəsinə və dünyanın enerji təhlükəsizliyinin təminatçısına çevrilib. Forumda diqqət göstərilən məsələlərdən biri məhz enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması və Azərbaycanın bu sahədə töhfələri oldu. Regional çərçivədə qurulan əməkdaşlıq zaman keçdikcə coğrafiyasını daha da genişləndirdi. Bu gün artıq Cənub Qaz Dəhlizinin tam şəkildə istifadəyə verilməsindən bəhs olunur. Dövlət başçısı İlham Əliyev Forumdakı nitqində qeyd etmişdir ki, Azərbaycanın enerji resurslarına ehtiyac artmaqdadır.

Bu ilin fevral ayında Bakıda keçirililmiş Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurasının illik toplantısında da gələcək addımlar müzakirə edilmişdi. Enerjiyə olan daxili tələbatını tam təmin edən Azərbaycan bir çox ölkələrin artan ehtiyaclarını təmin etmək üçün əlindən gələni edir. Bərpa olunan enerji ilə bağlı Azərbaycanda böyük potensial var. “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”də qarşıdakı dövrün hədəfləri öz əksini tapıb ki, bunlardan biri işğaldan azad edilmiş ərazilərin “yaşıl enerji” zonasına çevrilməsidir. Azad edilən rayonlarımızın hər biri bu sahədə özünəməxsus potensiala malikdir.”

Vüqar Rəhimzadə hər bir beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirin Azərbaycanın, o cümlədən iştirakçı dövlətlərin malik olduğu potensialın təqdimatında əhəmiyyətli rol oynadığını önə çəkərək bildirib ki, ölkə Prezidenti İlham Əliyev Forumdakı nitqində əsas diqqəti postmünaqişə dövrünün reallıqlarına yönəldərək Azərbaycanın regionda yeni əməkdaşlıq formatlarının müəllifi kimi mövqeyinin güclənməsindən, bu hədəflərə nail olmaq üçün bölgədə dayanıqlı sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasından bəhs edərək sülh müqaviləsinin imzalanmasının vacibliyini bəyan etdi: “Təbii ki, atılan addımlar qarşılıqlı olmalıdır. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan həm döyüş meydanında, həm də informasiya cəbhəsində üstünlüyünü 44 günlük Vətən müharibəsində dünyaya sübut etdi, bu halda Ermənistanın ikinci Qarabağ savaşında aldığı dərsi unudaraq sülh müqaviləsinin imzalanmasında tərəddüdlər içərisində vurnuxması diqqətdən kənarda qala bilməz. Təbii ki, bu tərəddüdlərin əsasında Ermənistanın

ATƏT-in Minsk qrupunun vasitəçiliyinin bərpa edilməsi istəyi dayanır. Dövlət başçısı İlham Əliyev Forumda bu məqama da xüsusi diqqət yönəltdi ki, ATƏT-in Minsk qrupunun fəaliyyəti sıfırla nəticələnib. ATƏT-dən mandat almış bu qrup 28 il ərzində heç bir nəticə əldə etməyib. Azərbaycan Qarabağ münaqişəsini həll etdikdən sonra Minsk qrupunun fəaliyyətinə artıq ehtiyac yoxdur: “Hesab edirəm ki, hər kəs bunu anlayır. Xüsusilə Rusiya-Ukrayna müharibəsindən sonra aydındır ki, Minsk qrupunun üç həmsədr ölkəsi bir araya gələ bilməz və biz bununla bağlı artıq mesajlar almışıq - bu qrupun həmsədrlik institutu fəaliyyət göstərməyəcək. Yəni, Minsk qrupu funksiyasını itirib. Bunu yenidən dirçəltmək cəhdləri də səmərəsizdir. Düşünürəm ki, bunun ən yaxşı yolu Minsk qrupuna əlvida deməkdir. Təşəkkür edirik və əlvida. Yox, yalnız əlvida demək olar. Yəni, 30 il kifayətdir, təqaüdə çıxmaq vaxtıdır.” YAP Xətai rayon təşkilatının sədri dövlət başçısı İlham Əliyevin nitqində yer alan bu məqama da diqqəti yönəldib: “Ölkə Prezidenti bildirdi ki, Ermənistandan aydın cavab almalıyıq ki, onlar Cənubi Qafqazı necə görürlər?

Təbii ki, bu sual Ermənistanla yanaşı, ona dəstək verən dövlətlərə də ünvanlanmalıdır. Ermənistanı sülh müqaviləsinə imzalamağa inandırmaq əvəzinə, daha çox seyrçi mövqe tutan bu dairələr bununla regionda dayanıqlı sülhü və təhlükəsizliyi sadəcə sözdə təsdiqləyirlər. Necə ki, 30 illik işğal dövründə Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı qərar və qətnamə qəbul edir, konkret məqam yetişəndə susmağa daha çox üstünlük verirdilər. Ermənistanın 30 il danışmaları imitasiya naminə aparmasında da erköyün uşağ kimi əzizlənməsi əsas rol oynayırdı. Bugünün reallıqlarına gəldikdə isə Azərbaycan qalib ölkə olaraq diktə edən tərəfdir. Bu reallıqlar yeni əməkdaşlıq formatlarının yaradılmasını, kommunikasiyaların açılmasını bir tələb kimi qarşıya qoyur. Bunun üçün əsas amil bölgədə dayanıqlı sülhü və təhlükəsizliyi təmin etməkdir. Dövlət başçısı İlham Əliyev Forumda təhlükəsizlik tədbirlərinin önəmini açıqlayaraq bu çağırışı etdi ki, hər bir ölkə bu tədbirlərə öz töhfəsini verməlidir.”

Vüqar Rəhimzadə diqqəti həm də Forumun bir panel iclasının Şuşada keçirilməsinə yönəldib: “Artıq Qarabağın tacı, Azərbaycanın və türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı Şuşa diplomatik mərkəzə çevrilib. Son ilyarımdan artıq dövrdə paytaxt Bakımızın ev sahibliyi etdiyi elə bir tədbir yoxdur ki, həmin toplantıların ya yekun iclası, yaxud açılış mərasimi Şuşada keçirilməsin. 28 il Şuşanı erməniləşdirmək üçün cəhdlər göstərən Ermənistan hakimiyyəti bu gün Şuşadan səslənən bəyanatları eşitmək, bu torpağın sahibinin Azərbaycan olduğunu qəbul etmək məcburiyyətindədir. Bu gün bir daha böyük fəxr və inam hissi ilə qeyd edirik ki, nəinki paytaxt Bakı, həmçinin regionlarımız da iqtisadi, siyasi, humanitar mərkəz kimi dünyanın diqqətindədir.”

“Xalq Əli Kərimliyə və digər müxaliflərə nifrət edir”

“Bu gün Azərbaycan inkişaf yolundadır. Prezidentimiz Azərbaycan dövlətini daha da sürətli şəkildə inkişaf etdirmək üçün çox çeşidli tədbirlər həyata keçirir. İnkişaf etmiş Azərbaycan dövlətinin uğurlarına kölgə salmaq istəyən həm xaricdə, həm də daxildə qüvvələr var”. Bunu “Azadlıq Hərəkətçilər Birliyi”nin sədri Təhmasib Novruzov da “Səs” qəzetinə açıqlamasında bildirib.

Onun sözlərinə görə, müxalifət düşərgəsini təmsil edən şəxslərin ölkəmizdə nə isə bir xoşagəlməz vəziyyət yaratmaq cəhdləri iflasa uğrayacağı şübhəsizdir: “Azərbaycanda stabilliyi pozmaq, xaos yaratmaq və Azərbaycanın əldə etdiyi uğurlara kölgə salmaq dağıdıcı müxalifətin əsas fəaliyyət istiqamətləridir. Amma bu illər ərzində onların bu cəhdlərinin heç bir nəticəsi olmayıb və bundan sonra da olmayacaq. Yəni müxalifət təmsilçiləri heç vaxt Azərbaycanın uğurlarına kölgə sala bilməyəcəklər. Çünki xalq Əli Kərimliyə və digər müxaliflərə nifrət edir”.

T.Novruzov onu da bildirdi ki, xalqımız yaxşını pisdən ayırmağı bacarır: “Elə müxalifətin özü də çox yaxşı bilir ki, xalq tərəfindən onların heç bir siyasi dəstəyi yoxdur. Sadəcə olaraq, adları çəkilən bu şəxslər bəzi xarici qüvvələr tərəfindən maliyyələşir və bu maliyyələşmənin qarşılığında da ölkəmizdə nə isə bir xoşagəlməz vəziyyət yaratmaq istəyirlər. Amma dediyim kimi, nə xarici qüvvələrin, nə də ki müxalifətin bu istəyi heç vaxt baş tutmayacaqdır. Həm də bu şəxsləri siyasətçi adlandırmaq olmaz, əslində, onlar bazar təfəkkürlü və düşüncəli insanlardır. Azacıq vicdanları varsa, siyasətdən gedib, xeyirli bir peşə fəaliyyəti ilə məşğul olardılar”.

Gülyana

Qazın Bolqarıstana nəql edilməsi Azərbaycana nə qazandıracaq?

İQTİSADÇI AÇIQLADI

“Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyinin formalaşmasında xüsusi paya malik olan ölkələrdən biridir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında iqtisadçı-ekspert, deputat Vüqar Bayramov bildirib.

Onun sözlərinə görə, son illər Azərbaycan Avropaya mavi qaz ixracatını artırmaqdadır: “Xüsusən də bu ilin ilk rübündə Azərbaycan Avropaya mavi qaz ixracatını 2,5 dəfə artırıb. Həmçinin Azərbaycan 2018-ci ilə müqayisədə mavi qaz hasilatını 2 dəfədən çox artırıb. Bu da ondan xəbər verir ki, ötən il 43,9 milyard kub metr mavi qaz hasil edən Azərbaycan artıq regionun enerji təhlükəsizliyinə xüsusi töhfə verir. Bu il Azərbaycan Avropa da daxil olmaqla qonşu ölkələrə 24 milyard kub metr mavi qaz nəql edəcək. Artıq mərkəzi şərqçi Avropa ölkəsi olan Bolqarıstanda Azərbaycanın mavi qazını alma öz enerji təhlükəsizliyini formalaşdırmaq imkanına malik olacaq. Bu proses də Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyinin formalaşmasında rolunun artmasına, həm də Azərbaycanın Şərqi Avropa ölkələri arasındakı strateji əlaqələrin daha da dərinləşməsinə xidmət edəcək. Bolqarıstana Azərbaycanın mavi qazının satılması bir daha təsdiq edir ki, Azərbaycan regionda təhlükəsizliyin formalaşmasına xüsusi töhfə verən ölkədir”.

B. Hüseyinli

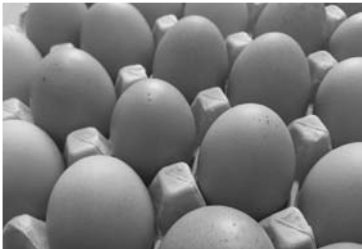
Protein anbarı olan toyuq ətinin qidalanma-da vacib yeri var. Lakin toyuq alarkən çox diqqətli olmaq lazımdır. Çünki günümüzdə kifayət qədər şişirdilmiş, saxta və broyler toyuqlarını "kənd toyuğu" adı altında satırlar. Buna misal olaraq son zamanlar geniş yayılmış "üçü 10 manat" olan toyuqları göstərmək olar.

Broyler toyuqlarının xüsusiyyətləri nələrdir?

Onların sürətli böyüməsi həm də seleksiyalara iqtisadi üstünlük verir. Belə bir fikir var ki, toyuq həm qidalanma, həm də sürətli böyüməyə görə çox sağlam hesab edilmir. Buna görə də heyvanlara yaxşı qulluq etmək vacibdir. Bu çərçivədə broyler toyuqlar təqvim və proqram çərçivəsində sistemli şəkildə yetişdirilir. Nəzərə almaq lazımdır ki, bu cədvələ əməl edilməzsə, quşçuluq təsərrüfatı və yetişdiricilər çox zərər çəkə bilər.

Broyler toyuq neçə aya yumurtlayır?

41-ci həftədən sonra ikinci dövr damazlıq toyuq yemine başlanır. Damazlıq dişi toyuqlar 24-26 həftə ərzində yumurta istehsalının 5%-ə çatır. Bu zaman broylerlərin cinsi yetkinliyə çatması lazımdır.

Broyler neçə yumurta qoyur?

Broyler toyuqları 40-45 günün sonunda çəkisi 2 kq-a çata bilər. İllik yumurta məhsuldarlığı 50-70 yumurta təşkil edir. Gündəlik yem istehlakı 200-300 qram arasındadır. Broyler broyler toyuqlarının qırmızı və ağ olmaqla iki növü var.

Toyuq əti alanda dərisinin açıq rəngi və rütubətliyi toyuğunun təzə olduğunu göstərir. Döş əti dolğun, döş sümüyünün elastikliyi isə toyuğun təzə olduğunu bildirir.

Tanınmış brendlərdən imtina etməyin: Toyuq əti alarkən onun tanınmış brend olmasına və qablaşdırılmasına diqqət yetirin.

Saxlanma şəraitinə diqqət yetirin: Məhsulun nümayiş olunduğu şkafı, soyuqda saxlandığını və ya mümkünse həтта soyuducunun temperaturunu yoxlayın. Belə məhsullar üçün soyuq çox vacibdir. Qida məhsullarının qida xüsusiyyətlə-

rini itirməməsi və xarab olmaması üçün müəyyən temperaturda saxlanmalı və daşınmalıdır. Bütün bu proses soyuq zəncir adlanır. Temperatur nəzarəti istehsal olunan qidanın temperaturunun ölçülməsi ilə başlayır, saxlama və daşınma prosesində nəzarətlə davam edir. Bu proseslərdən biri pozulursa, məhsul qida dəyərini itirir. Ona görə də etibarlı yerlərdən toyuq almağa diqqət edin.

riskı çox aşağıdır. Lakin broyler elə bir sistemdir ki, orada gerek rentabilliyi yüksəldənsə ki, toyuqlar tez yetişsin.

Dünyada toyuqları yetişdirmək üçün hormonal preparatlar var. Ona görə broyler toyuqları alan zaman çox kiçik toyuqlara üstünlük verməyin. Bu murdar toyuq ola bilər ki, kimsə onu ucuz satır.

Broyler toyuqların bədənində olan hormonal preparatların insanlara keçməsinə yol açır. Lakin kənd toyuqlarının özündə də problemlər var. Kənd toyuqlarına baytarların əlinin çatması məcburdur.

Kənd toyuqları yemlərinin tərkibi ən pis detallardan formalaşır. Üçü 10 manat olan toyuqlara gəl-

qeydiyyata olmalıdır. İstehlakçılar satılan malların AQTA tərəfindən icazə verilib verilməyinə aid olan sənədi tələb etmək hüququna malikdirlər".

Qida üzrə baş mütəxəssis Ağə Salamov: "Bu toyuqlar yarka dövründən sonrakı halda olan toyuqlardır. Bəs, yarka nədir? Toyuq yumurtadan çıxır və cücə olur. Sonra fərrə və yaxud beçə olur. 5-6 aydan sonra da yarka olur. Yəni, yumurtlamadan öncəki olan və

xoruz olmamış dövrüdür. Onlar toyuq deyil, yarkadır. Toyuq dediyimiz isə yumurtlayanlardır.

Xüsusi toyuqlar var ki, onlar yumurta istehsal etmək üçün yetişdirilir. Bu toyuqlar da yumurtlamayanda onları üçü 10 manatdan satışa çıxarırlar. Onlara hormonal qidalar verilir. Yəni, yemləri hormonal olur.

Nəzərə alsaq ki, hava artıq isinib və bayırda səyyar satılan toyuqların satılması böyük bir təhlükə mənbəyidir".

Təhlükəsiz qida mütəxəssisi Asim Vəliyev: "Toyuq qida dəyəri yüksək olan vazkeçilməz, süfrəmizdən əksik etmədiyimiz faydalı qidalardandır. Toyuq zülal, vitamin və mineral baxımından həm çox

zəngin qidadır, həm də qırmızı ətə nisbətən asan həzm olunur. Yüksək zülal tərkibli pəhrizlərdə də ən çox toyuqdan istifadə olunur. Tərkibce yağlılığı aşağı olduğuna görə qan təzyiqini tənzimləyir.

Toyuq yemək nə qədər faydalı olsa da, sənaye üsulu toyuqçuluğun zərərli təsirləri də var. Daha çox qazanacaq dəyə qısa vaxtda yetişdirilən sənaye üsulu toyuqlar sağlamlıq baxımından faydalı hesab olunmur. Sənaye üsulu toyuqlarda antibiotik çox istifadə olunduğu üçün bakteriyaların dözümlüliyünü, müqavimətini artırır. İnsan da belə toyuqla qidalandıqda, faydalı bakteriyalar məhv olur. Qız uşaqlarının vaxtından əvvəl həddi-buluğ olmasına səbəb olur. Toyuqların tez acması və çəkisinin artması üçün arsenik istifadə edilir. Bu maddə də insanlarda xərçəngə səbəb olur.

Bundan savayı arsenik tərkibli nitarson, arsanilik turşusu, karbarson heyvan qidalarına qatılır.

Sənaye üsulu toyuqlarda antibiotiklərə dözümlü bakteriya qalıntıları 460 qat daha çoxdur.

Əgər toyuqların tez böyüməsini istəyirsinizsə, onların bağırsaq florasını yox etmək lazımdır. Bunun üçün onlara dozadan artıq antibiotik verərək hormonal sistemini pozmaq kifayət edir. Dünyada istifadə olunan antibiotiklərin təxminən 80 faizi heyvanlara verilir.

Toyuq ətinin kişilərə zərərli olduğuna dair də bəzi araşdırmalar da mövcuddur. Çünki sənaye üsulu toyuqçuluqda toyuqlara esterogen hormonu verilir.

Bu da kişilərə mənfi təsir edir. Belə toyuqla çox qidalanan kişilərdə sinə böyüməsi, həmçinin saç və tük tökülməsi kimi hallar müşahidə olunur. Sənaye üsulu toyuqlarla qidalanmaq piylənməyə (obezite), ürək-damar xəstəliyinə və diabetə də səbəb ola bilər.

Çox aşağı qiymətə satılan toyuqları yeməməyi tövsiyə edirik. Əsasən də, sənaye üsulu ucuz toyuqların necə yetişdirildiyi bir çoxlarımız məlumdur. İmkan daxilində kənd toyuğuna daha çox üstünlük verilməlidir. 3 toyuq 10 manata kimi qida hiylələrindən uzaq durmaq lazımdır".

Ayşən Vəli

Broyler, yoxsa kənd toyuğu?

HANSINI ALAQ?

qət edin.

Son istifadə tarixinə diqqət yetirin:

Hər məhsulda olduğu kimi, toyuq əti alarkən də son istifadə tarixinə diqqət yetirilməlidir.

Gözlətməyin:

Alıb evə gətirdiyiniz toyuğunuzu çox gözlətmədən soyuducuya qoymağa diqqət edin.

Doğru saxlama üsulunu tapın:

Aldığınız toyuğu dərhal bişirmək fikrinə deyilsinizsə, qablaşdırması ilə birlikdə -18 dərəcə soyuqda 6 aya qədər saxlaya bilərsiniz.

Ərimiş halda bişirin:

Ərimiş toyuq ətinə yenidən dondurmayın. Əgər əvvəllər dondurduğunuz toyuq hansısa yolla ərilibsə, onu gecikdirmədən bişirərək istifadə edin.

Sizi uzun müddət tox saxlayan, yağ yandırmağa kömək edən, keyfiyyətli zülal və vitamin-minerallarla zəngin olan toyuq əti ən çox istifadə etdiyimiz qidalar sırasındadır. Bəs toyuq alarkən və ya seçərkən nələrə diqqət etməliyik? SİA mövzu ilə bağlı araşdırma edərək qida üzrə ekspert və mütəxəssislərin fikirlərini öyrənib.

AİB sədri Eyyub Hüseynov: "Mən həmişə deyirəm ki, baytarın əli nəyə çatmırsa o daha təmizdir. Məsələn, dəniz balığı.

Azərbaycanın ən yuxarı dağ kəndlərində də müəyyən sorğular aparmışam və burada toyuqlara dərman vermədən onları saxlayıb artırmaq mümkün deyil. Bura hinduşkalar da aiddir.

Broyler toyuqlarına gəldikdə isə onlar tamamilə nəzarət altındadır. Bu cəhətdən quş qripinə yoluxma

dikdə isə onlar yumurtalamaq üçündür. Bir neçə il sonra onlar yumurtadan kəsildikdən sonra ucuz qiymətə satılır. İstehlakçılar kənd toyuğudur deyib hər toyuğu almasınlar.

Qida sektorunda iştirak edən bütün subyektlərin AQTA-da

Bölgədə təhlükəsizliyin təminatına AZƏRBAYCANIN TÖHFƏSİ

Azərbaycanın qələbəsi, müzəffər Ali Baş Komandan, cənab Prezident İlham Əliyevin uzaqqörənliyi, müdrikliyi, siyasi iradəsi, rəhbərliyi, xalqımızın birliyi, həmrəyliyi və Azərbaycan Ordusunun şücaəti ilə 44 günlük vətən müharibəsində əldə etdiyimiz qələbə, uzun müddət ərzində regionda əsas gərginlik mənbəyi olan və artıq keçmişdə qalan "Dağlıq Qarabağ" münaqişəsinin həlli bölgədə davamlı sülhün və təhlükəsizliyin yaradılması üçün unikal imkan yaradıb. Əlbəttə ki, bununla qlobal miqyasda yaşanan problemlərin Cənubi Qafqaza təsiri də minimuma endirilib və bu təsir əhəmiyyətli dərəcədə zəifləyib.

Bütün dünya ictimaiyyəti şahidi oldu ki, Azərbaycan güclü, qüdrətli dövlətdir və öz ərazi bütövlüyünü təmin etməyə, qorumağa, haqq və hüquqlarını müdafiə etməyə qadirdir. Bu danılmaz həqiqəti hər kəs 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanın mükəmməl qələbəsindən sonra daha yaxşı başa düşdü. Beynəlxalq aləm ölkəmizin haqlı olduğunu hər addımda gördü və bu gün Azərbaycanın sülh gündəliyi təklif etməsi də bunu bir daha təsdiq edir. Etiraf edilməlidir ki, müharibədə qalib gələn bir ölkənin sülh gündəliyi təklif etməsi nadir hadisələrdəndir və bu fakt özü də təsdiq edir ki, bölgədə təhlükəsizliyin təminatında aparıcı rol oynamaq məsuliyyətini Azərbaycan öz üzərinə götürməkdən çəkinmir və deməli, ölkəmiz sülhün, əmin-amanlığın tərəfdarıdır.

Diqqətə çatdıraq ki, 44 günlük müharibə Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatdıqdan sonra ölkəmiz post-münaqişə dövründə olan münasibətlərin tənzimlənməsi üçün irəli sürdüyü sülh gündəliyi Ermənistan tərəfindən qəbul edilib. Məsələ burasındadır ki, ölkəmizin irəli sürdüyü gündəliyi, 5 prinsipə söykənən sülh gündəliyini Ermənistan tərəfi qəbul etsə də, bu istiqamətdə ciddi fəallıq hələ də müşahidə olunmur. Ermənistan tərəfinin üzərinə götürdüyü öhdəliklərin icrasına tələsmədiyi göz önündədir. Təbii ki, bu da Azərbaycanın haqlı narazılığına səbəb olmalıdır və bunu da Ermənistan tərəfi nəzərə alsa yaxşı olar. Bölgədə bütün kommunikasiyaların və nəqliyyat dəhlizlərinin açılması, xüsusilə də Azərbaycanın Naxçıvan

Muxtar Respublikası ilə əlaqəsinin bərpası məsələsinə Ermənistan tərəfi həssa yanaşmalıdır. Əks halda bu hal Ermənistan üçün yaxşı heç nə vəd etmir.

Bəli, 2020-ci il 10 noyabr tarixli Üçtərəfli Bəyanat çərçivəsində Azərbaycanın erməni əhalisi yaşayan Qarabağ bölgəsinə Ermənistandan maneəsiz çıxışın təmin olunması üçün Azərbaycan tərəfi öz üzərinə götürdüyü öhdəliyi tam şəkildə yerinə yetirib və yetirməkdədir. Sırr deyil ki, ermənilər Laçın yolundan maneəsiz şəkildə istifadə etsələr də, Azərbaycan vətəndaşlarının Ermənistan ərazisindən keçərək Naxçıvana gedən Zəngəzur dəhlizindən istifadə etməsi üçün hələ də qarşı tərəf şərait yaratmayıb. Bu hal, sözsüz ki, sülh danışıqlarına da, sülhün və təhlükəsizliyin təminatına da müsbət təsir edə bilməz. Ermənistan tərəfi nəzərə almalıdır ki, əgər erməni əsillilər Laçın dəhlizindən istifadə edərlərsə, deməli, Azərbaycan tərəfi də Zəngəzur dəhlizindən istifadə etməlidir və əgər həmin dəhliz də adekvat olaraq bağlı olmuş olsaydı Azərbaycanın erməni əhalisi yaşayan Qarabağ bölgəsi ilə əlaqələri tamamilə kəsilərdi. Bu isə heç də onlar üçün arzuolunan hal deyil, halbuki Azərbaycan tərəfi bu addımı atmır.

Azərbaycan sülhün və təhlükəsizliyin təmin oluması istiqamətində bir-birinin ardınca addımlar atdığı halda, Ermənistan tərəfi sülh gündəliyini engelleyen hərəkətlərə yol verir. Dəfələrlə vurğulanı ki, ölkəmizin ərazisində yaşayan ermənilər Azərbaycan vətəndaşları hesab olu-

nurlar və onların hüquqları, təhlükəsizlikləri də ölkəmiz tərəfindən təmin olunacaq. Bütün bunların müqabilində hələ də həmin ərazilərimizdə yaşayan ermənilər daim qıçıq doğuran müxtəlif addımlara təhrik edilir və hətta rəsmi İrəvan həmin ərazilərdə yaşayan ermənilərə xüsusi status verilməsi iddiası ilə çıxış edir. Azərbaycan ərazisində yaşayan erməni əhalisinin hüquqları, təhlükəsizliyi beynəlxalq görüşlərdə belə vurğulansa da, Ermənistan tərəfi ermənilərə xüsusi status verilməsi məsələsini gündəmə daşımağa çalışır. Bu isə sözügedən gündəliyi, sülh gündəliyini əngəlləmək deməkdir.

Xatırladığımız kimi, 1991-ci ilin sonlarında Azərbaycan parlamentinin qərarı ilə Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti qurumu ləğv edilib və ölkə rəhbəri də bunu dəfələrlə qarşı tərəfin, eləcə də dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırıb. Artıq bu realı qəbul etmək əvəzinə müxtəlif bəhanələrə əl atmaq özü də hüquqi məsələlərə etinasızlıq, həm də sülh prosesinə mane olmaq kimi görünür və bu da qəbuledilməzdir. Bütün bu reallıqlar qarşıdurmalara səbəb olan faktlardır, amma Vətən müharibəsində sarsıdıcı zərbə alan, cəmi 44 gün ərzində diz çöken Ermənistan tərəfinin bunu nəzərə aldığı da şübhə doğurmur və əlbəttə ki, ermənilər bu hadisələrdən nəticə çıxarmaq məcburiyyətindədirlər.

Bəzən Ermənistan tərəfi məsələni uzatmaq, sülh prosesinə mane olmaq üçün ATƏT-in Minsk Qrupu barədə, bu qurumun məsələyə qarışması barədə də sərşəm fikirlər səsləndirir. Halbuki, ATƏT-in Minsk Qrupu artıq keçmişdə qalan qondarma "Dağlıq Qarabağ" münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli üçün yaradılmışdı və artıq belə bir münaqişə, belə bir məsələ yoxdur. Deməli, bu qurumun adının belə çəkilməsi məsələni, sülh gündəliyini ləngitməyə hesablanıb və yenə də Ermənistanın məkrli oyunlar oynadığını göstərir.

Hər bir halda bütün dünya ictimaiyyəti Azərbaycanın sülh tərəfdarı olduğunun fərqləndirir. Qeyd ediyimiz kimi, Azərbaycan tərəfi qalib tərəf olmasının fonunda yenə də sülh təklifləri ilə çıxış edirsə, bunu bütün dünya qiymətləndirməlidir. İndi bütün dünya bilməlidir ki, sülh Azərbaycandan da çox Ermənistanın özünə lazımdır və özünü acınacaqlı duruma salan bu ölkənin başqa çıxış yolu da yoxdur, çünki tənəzzül içərisində olan bir ölkədə alternativ variantdan söhbət belə gedə bilməz. Əksinə, Azərbaycan hər zamankı kimi qüdrətli, qüvvətli, hər sahədə potensialları artan ölkədir və belə olduğu halda yenə də sülhün tərəfdarıdır. Azərbaycan cəmi 44 gün ərzində Ermənistanı, onun hər birini çökdürən bir ölkədir və bu gün qarşıdurma yarandığı təqdirdə yox həddində olan bir ölkəni bir neçə günə tamamilə yox etmək heç də çətin deyil. Belə bir vəziyyətdə ölkəmizin sülh gündəliyi təklif etməsi bölgədə təhlükəsizliyin təminatına Azərbaycanın tövhesidir.

İnam Hacıyev

“Paşinyan elektoratına güvənərək addımlar atacaq”

“**E**rmənistanın düşdüyü ağır iqtisadi, siyasi duruma bağlı olaraq, vaxtaşırı baş nazir Nikol Paşinyan parlamentdə çıxış edir. Paşinyan həm deputatlar qarşısında vəziyyəti izah edir, həm də bununla Ermənistanın daxili auditoriyasına mesajlar ötürür”. Bunu “Səs” qəzetinə açıqlamasında politoloq İlyas Hüseynov deyib.

Onun sözlərinə görə, Ermənistanda müxalifətin etiraz nümayişləri, ilk növbədə,

Azərbaycanın İkinci Qarabağ müharibəsində qazandığı qələbə ilə bağlıdır: “Demək olar ki, bu etiraz mitinglərində Paşinyan xain və satqın olaraq günahlandırılırdı. Paşinyanın daimi olaraq əsas vurğuladığı məsələ bundan ibarətdir ki, o Qarabağı udumayıb, siyasi diplomatik

sahədə Ermənistanın keçmiş prezidentləri Sarkisyan və Koçaryan Qarabağı udublar. Bu, həqiqətdən də belədir. Məhz ATƏT-in zirvə toplantıları, ATƏT-in Minsk Qrupunun bəyanatları, BMT-in Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri, Avropa İttifaqının, İslam Əməkdaşlıq təşkilatının, Qoşulmama Hərəkatının qərar və qətnamələri məhz Qarabağın Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olması ilə bağlı xüsusi vurğulayıblar. Məhz bu qərar və qətnamələr sayəsində Azərbaycanın Vətən müharibəsində beynəlxalq hüquq nöqtəyi nəzərdən öz ərazilərini işğaldan azad etməsi faktoru gücləndirildi. Azərbaycan BMT-nin Nizamnaməsinin 51-ci maddəsinə uyğun olaraq özünün müdafiə hüququndan istifadə edərək torpaqlarını düşmən işğalından təmizlədi. Hazırda isə siyasi sahədə və informasiya müharibəsi siqmentində mübarizə davam edir. Paşinyana qarşı davamlı təzyiqlərin və müqavimətin kökündə revanşistlər və millətçi radikal kəsim dayanır. Son dövrlər isə Saqatilyanın rəhbərlik etdiyi müqavimət hərəkatında bir məğlubiyyət işartıları vardır. Çünki İrəvanın Fransa meydanında qurulan çadırlar artıq yığışdırılır və müxalifətin məğlubiyyəti boynuna alması faktı qeydə alınır. Xüsusilə qeyd etməkdə fayda var ki, növbədən-kənar parlament seçkilərində “Şərəfim var” və “Hayastan bloku”na qalib gələn Paşinyanın partiyası məhz demokratik yolla müxalifəti məğlub etmişdi. Hazırda isə radikal yollarla hakimiyyəti devirmək planları da parktiki nəticələrini vermir və siyasi sahədə məğlub olan müxalifət zorakı yollarla hakimiyyətə can atsa da bu da bir nəticə vermədi. Lakin müxtəlif ittihamlar və şər böhtan kampaniyaları da davam etdirilir. Bunun da cavabını məhz elə bəyanatlarla və açıqlamalarla da Ermənistanın baş naziri verir. Ona görə də, bu siyasi durğunluq prosesinin hələ uzun müddət davam edəcəyi gözlənilir və proseslərdə iqtidar müxalifət mübarizəsi sürəkli olaraq müşahidə olunacaq. Paşinyan da özünün müxalifətə güclü göstərmək və elektoratına güvənərək addımlar atacağı da proqnozlaşdırılır”.

Gülyana

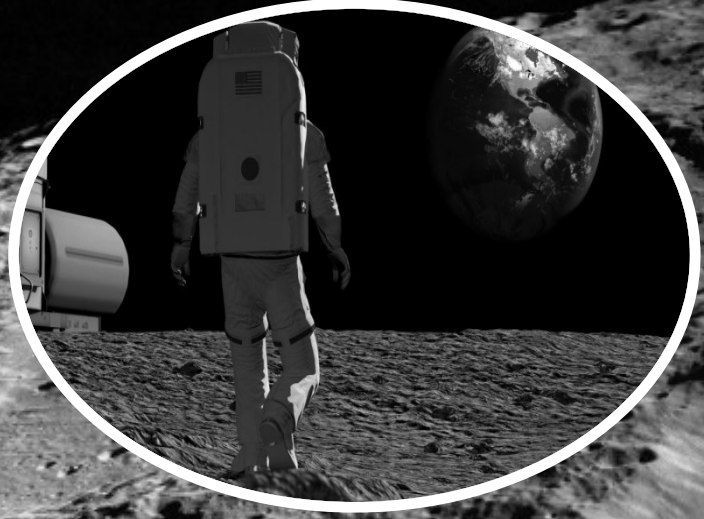
İşğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpasına daha 470 milyon manat ayrılacaq

Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpa və yenidən qurulması üçün ayrılan vəsait artırılır. SİA-nın məlumatına görə, bu barədə “Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsi haqqında” qanuna dəyişiklikdə öz əksini tapıb. Dəyişikliyə əsasən, işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası üçün bu il əlavə olaraq 470 milyon manat vəsaitin ayrılması təklif edilir.

Qeyd edək ki, bundan əvvəl “Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsi haqqında” qanunda işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası üçün 2 milyard 200 milyon manat vəsait ayrılması nəzərdə tutulmuşdu.

Aya kim sahibdirse, dünyanın sahibi də odur...

Dünya ölkələri arasında kosmos yarışı yenidən canlanır. Təkcə 2022-ci ildə Aya səkkiz pilotsuz uçuş planlaşdırılıb və daha bir neçəsinin də olacağı gözlənilir. Qeyd edək ki, bu ölkələr Ayda mədən hasilatı aparmaqda maraqlıdır, buna görə də onların hər birinin ora daha tez çatması çox vacibdir.

Bu ilin sonuna qədər Aya səkkiz missiya planlaşdırılır. Bu, astronautika tarixində görünməmiş bir rəqəmdir. Üç Amerika missiyası, iki yapon və hər birindən biri olmaqla Rusiya, Hindistan və Cənubi Koreya Aya tez çatmaq üçün bütün resurslarını səfərbər ediblər. Bu gəmilərin hamısı pilotsuzdur. 2025-ci ildə isə proqnozlara görə, insan yenidən Ayın səthinə ayaq basacaq. Bu vaxta qədər isə daha çox ölkə missiyalara qoşulacaq. Bu, bəşəriyyət üçün böyük addımdır. Qadınlara öz izlərini buraxmaq üçün daha bir fürsət veriləcək.

İstər hökumətlər, istərsə də özəl şirkətlər arasında Yer in peykini fəth etmək istəyənlər çoxdur, amma heç kim illüziya qurmur. İkinci kosmik yarışa, Soyuq Mühəribə dövründə olduğu kimi, iki fövqəldövlət daxil olub: ABŞ və Rusiya. Çin isə onları daban-dabana izləməkdədir.

Bu yarış həm də tanrıya sitayiş edənlərin döyüşü olacaq. NASA missiyası Apollo-nun bacısı Artemidanın adını daşıyır. Amerika agentliyi buna təxminən 90 milyard avro xərcləyəcək. Çin missiyası isə "Ay sarayında jade dovşanı ilə yaşayan ilahə Çan-qe"-nin şərəfinə adlandırılıb. Çinin nə qədər xərcləyəcəyini heç kim bilmir, amma keçən il Asiya nəhəngi birdə aha bu missiyanı yerinə yetirməkdə ciddi olduğunu göstərdi. Çin zondun peyki ilk geri qaytarma missiyası zamanı Ay səthinin nümunələrini çatdırdı. Yeni kosmos yarışı NASA-nın direktoru Bill Nelsonun Nümayəndələr Palatasındakı çıxışı zamanı Çin aparatının ilk cəhdə Marsa eniş etdiyi dedi və bütün bu sıçrayış texnologiyalarının, habelə Çin kosmik gəmilərinin Amerika ilə oxşarlığı haqqında danışmasından sonra mübarizə yenidən qızıxdı. Hətta ABŞ Çini sənaye casusluğunda ittiham etdi: "Bəli, onlar oğurluğu yaxşı bacarırlar. Biz ki bərtəhlükəsizliyə çox ciddi yanaşmalıyıq".

1-ci məqsəd: Yeri, Ayı və Günəşi bir sərəya düzmək

ABŞ-la Çin arasında gərginlik o qədər artdı ki, hətta bu iki dünya nəhəngi arasında müharibənin olacağını deyənlər də tapıldı. Çin kosmik stansiyasının ABŞ-in kimyəvi yanacaqda işləyən daşıyıcı qurğundan üstün olan yeni nəsil ion itələyicilərindən istifadə etdiyini gördükdən sonra NASA növbəti uçuşa ara verməli oldu. Hətta zəif tənzimlənmiş klapan və vaxtında olmayan tufanı səbəb kimi göstərən kosmik gəminin uçuşunu startda ləğv etdi, Artemidanın birinci mərhələsini gecikdirdi. İlk fürsət iyulun 26-dan avqustun 10-dək təqdim olunacaq. Ümumilikdə 13 buraxılış şansı olacaq və ulduzlar - Yer, Ay və Günəş sözün əsl mənasında yaxınlaşmalı, saatın dişliləri kimi birləşməlidir. Bu zaman "Retrograd orbit"dən istifadə ediləcək (planet və peyk əks istiqamətdə hərəkət edəcək). Bu, Artemis raketindən çıxan "Orion" kosmik gəmisinə cazibə qüvvəsi verəcək və soyuq maye oksigen və hidrogenə ibarət yanacaqda həddindən artıq qənaət edəcək. Trayektoriya elə olmalıdır ki, "Orion" 90 dəqiqədən artıq qaranlıqda qalmasın, əks halda günəş panelləri işləməyəcək. Yerə qayıdarkən meyl bucağı elə olmalıdır ki, ekipaj yüksək temperaturdan yanmasın. Hər şey yaxşı olarsa, ikinci mərhələdə (2024) dörd astronaut Yerə qayıtmazdan əvvəl kapsulda Ayın ətrafında uçaçaq. Və nəhayət, üçüncü mərhələdə (2025) iki astronaut - kişi və qadın Ayın səthinə ayaq basacaq. Bu, ABŞ-in Vyetnam müharibəsinə daha çox vəsait yönəltmək üçün Apollo proqramını ləğv etdiyi 1972-ci ildən bəri ilk planlaşdırılan missiyadır.

2-ci məqsəd: Ayın kolonizasiyası

Geri sayım başlamaq üzrədir. Bu dəfə missiyanın məqsədi təkcə insanları Aya çatdırmaq deyil, həm də Ayda davamlı mövcudluğun əsasını qoymaqdır. Niyə indi? Bunun üç səbəbi var. Birincisi, texnologiya və hökumətlərlə özəl sektor arasında əməkdaşlıq uçuş xərclər azaldılıb. Bir kiloqram avadanlığın kosmosa daşınması təxminən 55 min avroya başa gəlir. Halbuki əsrin əvvəlində bu yükün daşınmasına bir milyon xərcləmək lazım idi. Halbuki, SpaceX-in artıq sınaqdan keçirdiyi təkrar istifadə edilə bilən raketlər sayəsində bu, iki min avroya başa gələcək.

İkincisi, hələ də həll edilməli olan elmi sirrlər var. Məsələn, Ay qütblərinin kraterlərində donmuş suyun mənşəyi.

Üçüncüsü, bu, böyük bir iş olacaq. Məhz buna görə də Donald Tramp Ayın toxunulmaz beynəlxalq statusuna baxmayaraq, kosmosda mədən işlərinə qoyulan qadağanı ləğv etdi. Yerdə mikroçiplər, nadir torpaqlar və litium yoxdur, ona görə də Ay yeni Eldorado kimi qəbul edilir.

Yerin peyki Ayda titan və alüminium yataqları, həmçinin qiymətli metallar və yarı qiymətli daşlar var. Bu elementlər nüvə reaktorları üçün yanacaq kimi xidmət edə bilən helium-3 və torium ehtiyatları da var. Əvvəllər kosmik maddə yataqlarının işləməsini qadağan edən Kosmos Müqaviləsini ləğv etmək lazım idi. Müqavilə 1967-ci ildə 109 ölkə tərəfindən imzalanıb. 2020-ci ildə Tramp imzalayanlara elmi araşdırma adı altında Ay resurslarını əldə etməyə imkan verən Artemida Sazişlərini təqdim etdi. Bu sənədə əsasən, ABŞ-da qızıl axtarılan günlərdə olduğu kimi, kim birinci gəlirsə, resursların çıxarılması ilə məşğul olacaq icazəsi verildi. Ona görə də artıq 17 ölkə bu müqavilələri imzalayıb. Kim axırıncıdırsa, axmaqdır... Və hər hansı konkret ərazi üzərində suverenlik yaratmaq qadağan olunsa da, müvəqqəti təhlükəsizlik zonaları və ya hətta tarixi maraq zonaları təyin etmək olar, məsələn, Nil Armstrongun Aya ilk ayaq basdığı yerdə çəkməsinin izləri qalıb. Və deməli ilk amerikalının ayaq izləri olan yerlər artıq Amerika məxsusdur. Bəzi hüquqşünaslar müqavilələrin etibarlılığını şübhə altına alır, lakin bəziləri qeyd edir ki, iştirakçı ölkələrin əksəriyyəti Aya çatmağa yeganə ölkə olduğundan, əslində öz qaydalarını təyin edəçək və bu, müstəmləkəçilik dövründəki kimi bir şey olacaq.

Hər kəs bu tortdan öz payını almaq istəyir. "Emergen Research" konsaltinq şirkəti, bu onilliyin sonuna qədər kosmik tədqiqat bazarının (Ay Mars, asteroidlər və digər istiqamətlər) 630 milyard dollara çatacağını proqnozlaşdırır. Öz növbəsində Northern Sky analitikləri Ay bazarının inkişafı ilə bağlı hesabat dərc ediblər və orada 2031-ci ilə qədər Aya 70 kommersiya (şəxsi) missiyanın həyata keçirilməsinin nəzərdə tutulduğunu bildirir. Lonestar Ayda məlumat mərkəzləri qurmaq istəyir, çünki sistemləri soyutmaq daha ucuzdur. Digərləri tikintidə regolitdən istifadə etmək istəyirlər (maqnezium ilə birlikdə betonun xüsusiyyətlərini əldə edir). Bu texnologiya gələcəkdə 3D printerlərdən isti-

fadə edərək Ayda yaşayış məntəqələri qurmağa imkan verəcək...

NASA artıq Artemida anbarını bir növ yük qoşqusuna çevirib ki, burada bir çox müxtəlif şirkətlər pul müqabilində robotlar, Ayda gəzinti aparatları, kabinlər və digər zibilləri daşıyırlar ki, onlar daha sonra Ay səthində sınaqdan keçirilə bilsinlər. Yaponiya dəqiq eniş təlimi keçirəcək, Hindistan isə modulunun keçən dəfəki kimi partlamamasına əmin olmağa çalışacaq. Ərəblər və yəhudilər əl-ələ verib (İsrail və BƏƏ birgə missiyaya hazırlaşır), Avropa Kosmik Agentliyi isə Ukraynaya görə Rusiya ilə əlaqələri kəsib və indi rusların çinlilərlə əməkdaşlıq etmək imkanı var.

3-cü məqsəd: Dünyaya hakim olmaq

Çin artıq bildirib ki, kosmosda kim hökm sürürsə, o da dünyanı idarə edir. Hamı Ayın cənub qütbünə, onun gizli hissəsinə yerləşmək üçün mübahisəyə girişib. Məsələn burasındadır ki, Ayın cənub qütbündəki buz Marsa uçuş üçün yanacaq kimi istifadə edilə bilər.

Hökumətlər, investorlar və elm adamları eyni vaxtda vəziyyətdədirlər. Bircə qalır ictimaiyyəti bu ideyaya necə yoluxdurmaq. 1960-cı illərdə ABŞ-in prezident Con Kennedi ölkəsinin Aya sahiblənmək ideyasını dəstəkləyənlərin önündə gedirdi. Bu dəfə İlon Musk (SpaceX) və yaxud Jeff Bezos (Blue Origin) bu "xəstəliyə" yoluxa bilər. ABŞ-da müsahibə verənlərin fikrincə, kosmik tədqiqatlar daha çox iqlim dəyişikliyinə və Yerlə toqquşa biləcək asteroidlərin öyrənilməsinə yönəldilməlidir. Yalnız 8% hesab edir ki, Aya astronaut göndərilməsi prioritet olmalıdır. "Atlantic" jurnalı qeyd edir: "NASA illər boyu amerikalıları kosmosun tədqiqatı dəstəkləməyə inandırmağa çalışdı və "Apollo"-u milli birliyin nəticəsi kimi təqdim etdi. Amma bu, belə olmadı. Dərhal keçirilən sorğudan başqa, Ay proqramı populyar deyildi. Apollo-11-in Aya enişindən sonra digərləri texnoloji tərəqqinin gec-tez bütün cəmiyyətə çatacağına inanırdı. Bu gün isə cəmiyyət də, NASA da fərqli düşünür. Aya kim sahib olmalıdır? Hər bir ölkə ilkin olaraq öz adını eşitmək istəyir.

Amma kosmosda çətin tədqiqatlara girişməkdənsə yerdə problemləri həll etmək daha faydalı və yer adamına gərəklidir.

V.VƏLİYEV

Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından Ermənistanın çıxmasının labüdlüyü barədə erməni cəmiyyətindəki spekulasiyalar barədə bütün dünya məlumatlıdır. Əslində, sözügedən təşkilatdan fayda görmədikləri və bundan sonra da fayda görməyəcəkləri qənaətində olan ermənilər təşkilatdan çıxmağı doğru yol hesab edirlər, halbuki əsl doğru yolu ya görmək istəmirlər, ya da etiraf etmək. Əks halda düşdükəri vəziyyətdə bu təşkilatı, KTMT-ni günahkar bilməzdilər və Azərbaycanın yaratdığı reallıqlarla barışar, qarşılıqlı qoyulan tələblərə uyğun davranardılar, çünki bu, Ermənistanın xilas üçün yeganə yoldur.

Görünən odur ki, erməni cəmiyyəti üçün günahı kimdəsə axtarmaq, kimisə günahlandırmaq nəinki ənənə halını alıb, hətta bu tendensiya ermənilərin psixologiyasına da höpüb. Bu gün üzleşdikləri acınacaqlı vəziyyətə görə günahkar axtarışında olan bu cəmiyyətin bir hissəsi Rusiyanı, bir hissəsi Qərbi, digər bir hissəsi də KTMT-ni günahkar çıxarmaqdan ötrü əldən-ayaqdan gedir. Sanki, sadalanan həmin o "günahkar" hesab olunanlar Ermənistana borclu imiş kimi bu ölkəni məğlubiyyətdən də xilas etməyə, hələ bir inkişafını da, tərəqqisini də, təhlükəsizliyini də təmin etməyə borclu sayılırlarmış bu xəstə erməni düşüncəsində və indi onlar hədəfə alınıblar. Ermənistanın da məhz

Hamıdan kömək uman

KÜSƏYƏN ERMƏNİSTAN

sərhəd məsələlərinin həllini dəstəkləyən tərəfləri qınayır, onları özləri üçün düşmən bəlləyirlər? Axı bu ölkənin, bu cəmiyyətin nəinki müharibə etməyə, öz təhlükəsizliyini təmin etməyə, inkişafa, tərəqqiyə, hətta normal yaşamağa belə potensialı yoxdur və səfalet içərisində inləyən bu ölkə məhvə olma, yox olma astanasındadır. Yeni, erməni cəmiyyətində bunu, bu həqiqəti anlayacaq adamlar yoxdur, yoxsa onlar olduqca azlıq təşkil edirlər?

Təbii ki, türk dövlətlərinin də KTMT-də təmsil olunması erməniləri narahat edən məsələlərdəndir. Onlar regionda getdikcə daha da qüvvələnin türkçülük ideyalarına görə də narahatdırlar. Elə 44 günlük mü-

haribədə onlara kömək edilməməsinin səbəblərindən biri kimi bunu da göstərir və indi də həmin qurumda məhz türk dövlətlərinin olmasını əsas götürürlər. Sual oluna bilər ki, ermənilər indi bildilərmə ki, KTMT-də türk dövlətləri də təmsil olunur, yoxsa indi bu məsələ üzə çıxıb? Məsələ burasındadır ki, həmin qurumda türk dövlətlərinin ermənilər elə əvvəlcədən də bildirilər, hətta

bu faktdan özlərinə lazım olan tərzdə istifadə də edirdilər, amma nədənsə indi yadlarına düşüb bu fakt və indi KTMT-dən uzaqlaşmaq vacib hesab olunub. Dərhal bəlli olur ki, yenə də daxili auditoruya hesablanan addımlar atılır, erməni xalqını aldatmaq üçün müxtəlif uydurmalar, fikirlər döviyyəyə buraxılır. Məqsəd də bəllidir və bu da günahı başqalarının üzərinə atmaqdan başqa bir şey deyil.

Nə qədər ermənilər ört-basdır etsələr də Ermənistan məğlub dövlət olaraq qəbul edilir. Kimləri günahkar çıxarmaq istəsələr də ermənilər özləri günahkar sayılırlar və artıq bütün dünya erməni yalanlarından boğaza yığılıb. Yəni, bu gün ermənilərin kimlərə isə böhtan atması, hansısa qurumu günahlandırması nəinki hansısa qurumu, hətta hansısa adamı belə maraqlandırmır və erməni yalanlarına çətin ki, daha məhəl qoyan tapıla. Təkcə KTMT deyil, başqa qurumlar üçün də ermənilərin fikirləri önəm kəsb etmir və reallıqları, həqiqətləri, haqları gizlətmək mümkün deyil. Bu səbəbdən də bütün dünya, eləcə də, təbii ki, bir sıra ermənipərəst, yaxud erməni lobbisinin maliyyəsi ilə mövcud olanlar istisna olmaqla, öz imicini qoruyan əksər beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanın haqq işinə qarşı nə çıxma bilmirlər, nə də çıxmaq niyyətində deyillər. Bundan sonra da Azərbaycanın işini qarışa, Ermənistana dəstək verə bilməzlər, çünki dünya dövlətləri artıq Ermənistanı müstəqil, suveren dövlət kimi də qəbul etmirlər. Azərbaycanın regional və global statusu bütün dünyada qəbul edildiyi halda, Ermənistan hansısa dövlətlərdən asılı dövlət, müstəqil dövlət kimi tanınır və indi hamıdan kömək uman və küsən dövlət kimi də qəbul edilir.

İnam Hacıyev

KTMT-dən çıxması barədə həmin ölkədəki spekulasiyaların da kökü məhz bundan qaynaqlanır.

Acınacaqlı məğlubiyyətlərini kiminsə boynuna atmaq üçün dəridən-qabıqdan çıxan ermənilər üçün şər atmaq tamamilə adi hala çevrilib. Doğrudur, şər atmaq, böhtan ünvanlamaq erməni xisləti üçün hər zaman xarakterik olub, amma mövcud məğlub durumlarında bu, ümumiyyətlə şəkərə çevrilib. İndi erməni cəmiyyətinin belə şər və böhtanlarına dünya ictimaiyyəti də sanki alışqandır və elə bil ermənilərin belə şərçisi, böhtançı olduğuna dünya belə öyrəşibmiş. Cəmi 44 gün ərzində Ermənistanın, erməni silahlı qüvvələrinin diz çökməsinə, məğlubiyyətinə bir səbəb, bir bəhanə axtaranlar bir tərəfdən Rusiyanın silahlarının yarasız olmasından, digər tərəfdən KTMT-nin və Qərbin onları dəstəkləmədiyindən şikayət edirlər.

İndi erməni cəmiyyəti Azərbaycanın

yaratdığı reallığı, ölkəmizin qələbəsinə həzm edə bilmədiyini kimi, dünya ölkələrinin, ələlxüsus KTMT-yə daxil olan ölkələrin bir çoxunun qələbə münasibəti ilə Azərbaycanı təbrik etməsi ilə barışa bilmir. Hələ də ermənilər KTM-nin 44 günlük məharibə zamanı onlara tərəf çıxmasını, onlara yardım etməməsini, onlara silah-sursat göndərməməsini qəbul edə bilmirlər. Onu da qəbul edə, yaxud anlaya bilmirlər ki, Azərbaycanın beynəlxalq hüquqla tanınan öz suveren ərazilərində, torpaqlarında müharibəni aparmasına KTMT nə müdaxilə edə bilməzdi, nə də bu məsələdə Ermənistanın yanında ola bilməz, bu ölkəni müdafiə edə bilməzdi. Əks halda sual olunardı ki, KTMT hansı əsasla Ermənistanı müdafiə, yaxud kömək edə bilər? Bunu anlamayanlar, yaxud anlamaq istəməyənler indi məhz KTMT-ni hədəfə alırlarsa, bunun adı ancaq, öz məğlubiyyətini gizlətmək, ört-basdır etmək üçün günahkar axtarışı ola bilər, başqa heç nə.

Hər bir halda erməni cəmiyyəti KTMT-ni öz məğlubiyyətinin günahkarı sayır, halbuki, kimin müdaxilə etməsindən, yaxud etməməsindən asılı olmayaraq bu ölkənin məğlubiyyəti qaçılmaz idi, çünki Azərbaycan dəfələrlə qüvvətli və haqlı tərəf idi, heç zaman beynəlxalq hüquq normalarını da pozmur. Azərbaycan Ordusu vətən uğrunda, öz doğma torpaqlarını işğaldan azad etmək, terrorçuları, separatçıları öz yurd-yuvasından qovmaq uğrunda döyüşürdü ki, buna qarşı hər hansı bir təşkilat çıxsa, məsələyə müdaxilə edə, yaxud qarşı tərəfə yardım, kömək edə bilməzdi. Buna baxmayaraq ermənilər bu həqiqəti dərk edə, yaxud qəbul edə bilmədiklərindən indi KTMT-dən gələn hər hansı bəyanat belə onları qıcıqlandırır. Əlbəttə ki, bir neçə gün əvvəl sözügedən qurumun baş katibi Stanislav Zasin Parlament Assambleyasının iclasında Ermənistan və Azərbaycan arasında sərhəddin delimitasiya və demarkasiyası ilə bağlı prosesi uğurlu adlandırması da ermənilərdə qıcıq doğurub və bu da deyilənlərin sübutudur. Bir halda ki, Avropa, eləcə də Rusiya rəsmilərinin fikirləri ilə onun fikirləri eynilik təşkil edirdi, o zaman nəyə görə yalnız məhz Zasin fikirləri qıcıq doğurur? Bu sualın cavabını ermənilər özləri yaxşı bilirlər, çünki öz məkrli niyyətlərindən də, öz hiyləgərliklərindən də özləri hamıdan daha yaxşı xəbərdardırlar.

Ən maraqlı və heyrət doğuran məqamlardan biri odur ki, niyə axı ermənilər sərhəd məsələlərinə görə belə narahatlıq keçirirlər? Bir halda ki, sərhəd məsələlərinin sülh yolu ilə həlli regionda təhlükəsizliyin qarantı hesab olunursa, niyə onlar buna mane olmağa çalışırlar? Buna mane olmaqda bu cəmiyyətin, erməni cəmiyyətinin marağı nədir? Niyə ermənilər məhz

Rus ekspert: "Hər hansı lokal münaqişə Ermənistanın xeyrinə bitməyəcək"

Stas Pritçin: Sülh müqaviləsinin imzalanması danışıqlarda əsl sıçrayış olacaq- bu sənəd bütün məsələlərin həllini təmin edəcək

Rusiya Elmlər Akademiyası Dünya İqtisadiyyatı və Beynəlxalq Münasibətlər Milli Tədqiqat İnstitutunun Postsovet Araşdırmaları Mərkəzinin baş elmi işçisi, tarix elmləri namizədi Stas Pritçin regionda gedən proseslər, Qarabağdakı vəziyyət və Azərbaycanın bir sıra aktual problemlərinə dair fikirlərini "Caliber" analitik mərkəzinə müsahibəsində bölüşüb. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- Danışıqlar prosesinin hazırkı mərhələsində Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşması şanslarını necə qiymətləndirirsiniz?

edən uzun prosesdir. Birincisi, bu, sərhədlərin, logistika cavabdeh olan, addım-addım koordinasiya edən, əraziləri metr-metr ölçən insanların sahədəki işidir. Belə olan halda Azərbaycanın işğaldan azad etdiyi Laçın və Kəlbəcər rayonlarının dağlıq ərazilər olması hər şeyi çətinləşdirir. O da vacibdir ki, sərhədin delimitasiyası üzrə yaradılan komissiyalar hələ də öz potensialını tam ortaya qoymayıb.

məsinə mane olur, yoxsa kömək edir?

- Biz görürük ki, Avropa İttifaqı son vaxtlar fəallaşmış, nizamlanma məsələlərində proaktiv mövqe tutur, eyni zamanda heç bir prinsipial yeni yanaşma təqdim etmir. O, əvvəllər eyni ATƏT-in Minsk Qrupu çərçivəsində formalaşdırılan hadisələrdən, 2020-ci ilin noyabrında Rusiya prezidentinin iştirakı ilə imzalanmış atəşkəs bəyannaməsindən istifadə edir. Yəni, konseptual, metodoloji baxımdan, Avropa İttifaqı bu yeni formatların danışıqlarda mövqelərini gücləndirəcəyi gözləntiləri ilə tərəflərin əlavə vasitəçilər tələbindən yararlanmağa çalışan başqa platformadır. Ancaq gördüyümüz kimi, bu baş vermir.

Avropa İttifaqının diqqətini bəzi konkret məsələlərə, məsələn, sülh müqaviləsinə yönəltməsinə baxmayaraq, heç bir irəliləyiş yoxdur ki, bu da əsasən tərəflərin öz aralarında məsələləri

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

val-ruhiyyəni nəzərə alaraq, Qarabağda yeni müharibəyə ehtimal verirsinizmi?

- Aydın ki, münaqişə zonaları ətrafında vəziyyətin inkişafını proqnozlaşdırarkən, biz gərginliyi istisna edə bilmərik. Amma bu konkret vəziyyətdə eskalasiya uzunmüddətli olmayacaq, çünki indi daha güclü oyunçunun - Azərbaycanın dominant mövqeyi var. İndiki şəraitdə, xüsusən də əvvəlki status-quo və "qoruyucu kəmərlər" olmadan Ermənistanın Azərbaycana qarşı çıxması çətin olacaq. Axı həttə Xankəndi rayonu da çox zəif vəziyyətdədir, çünki ətrafdakı əsas mövqelərə Azərbaycan ordusu nəzarət edir. Müvafiq olaraq, hansısa lokal münaqişə yaranarsa, kifayət qədər tez həll olunacaq, amma Ermənistanın xeyrinə deyil. Hərbi strateji mövqe belədir.

caq, amma Ermənistanın xeyrinə deyil. Hərbi strateji mövqe belədir.

- Yəni, yaxın gələcəkdə Bakı ilə İrəvan arasında sülh sazişinin əldə olunmasını istisna edirsiniz?

- Mənim anlayışıma görə, sülh müqaviləsi bir sıra məsələlərin həllinə son qoyan sənəddir, bu sənəddə bütün sərhəd məsələlərinin həlli nəzərdə tutulub, bir-birinin ərazi bütövlüyünün təminməsi var, nəqliyyat məsələləri razılaşdırılıb. Mən başa düşdüyümə görə, Azərbaycan bu fikirdədir ki, münasibətlərin və danışıqların başqa istiqamətlərdə tam şəkildə başlaması üçün sülh müqaviləsi lazımdır. Yəni, bu, sanki, qalan əsas məsələlərin həlli üçün əsas olacaq ilk sənəddir. Amma bu cür yanaşmaya baxmayaraq, mövcud vəziyyət hələ ki, nəticə əldə etməyə imkan vermir. Bunu Brüssel sammiti də göstərdi. Fikrimcə, sülh müqaviləsinin imzalanması danışıqlarda

niz?

- Söhbət siyasi və iqtisadi münasibətlərin tam bərpasından gedirsə, xüsusən də 30 ilə yaxındır ki, tərəflərin bir-birinə düşmən kimi, səngərdən və silahdan baxdığını nəzərə alsaq, normallaşma prosesi kifayət qədər uzun hekayədir. Eyni zamanda, onlar təsəvvür belə etmədilər ki, bir gündə sərhəddə, nəqliyyatda bəzi məsələləri həll etməli, gömrük tənzimlənməsinə qədər bütün zəruri əlaqələri tənzimləyən qanunvericilik bazası hazırlamalı olacaqlar. Bütün bu səylər çox vaxt tələb edir, baxmayaraq ki, bu günə qədər sərhəd və ümumilikdə sülh müqaviləsi ilə bağlı prinsipial mühüm məsələlər hələ də həllini tapmayıb. Buna baxmayaraq, prosesin çətinliklə də olsa davam etdiyi, mövqelərin tədricən yaxınlaşması göz qabağındadır.

- Sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinə tərəflərin kompromis yanaşması ehtimalı nə qədərdir?

- Demarkasiya və delimitasiya bir neçə mərhələni əhatə

Bu kontekstdə qeyd edim ki, hətta müttəfiq dövlətlərin də zaman-zaman sərhədlərlə bağlı müəyyən sualları olur. ABŞ və Kanada hələ də aralarındakı bütün sərhədi delimitasiya edə bilməyiblər. Hesab edirəm ki, bu əsas məsələnin həlli üçün aylar, bəlkə də illər lazım olacaq, bir şərtlə ki, təbii ki, tərəflər siyasi iradə nümayiş etdirlərsin və onu bağlamaq istəyi olsunlar.

- Bakı ilə İrəvan arasında danışıqlarda Avropanın vasitəçilik səylərini necə qiymətləndirirsiniz? Sizcə, bu, Qafqazda sülh proqramının irəlilə-

həll etmək istəməməsindən asılıdır. Ermənistanda razılaşmalara qarşı müqavimət var, Azərbaycan da istənilən müqavilənin imzalanması üçün ciddi şərtlər qoyur. Ona görə də vasitəçilər nə qədər güclü olsalar da, necə yeni yanaşmalar təklif etsələr də, keçmişdə vuruşan iki tərəf arasında kompromis olmalıdır. Ona görə də hesab edirəm ki, Aİ yeni heç nə gətirməyib və indiki geosiyasi vəziyyətdə vasitəçilik imkanından yararlanmağa çalışır.

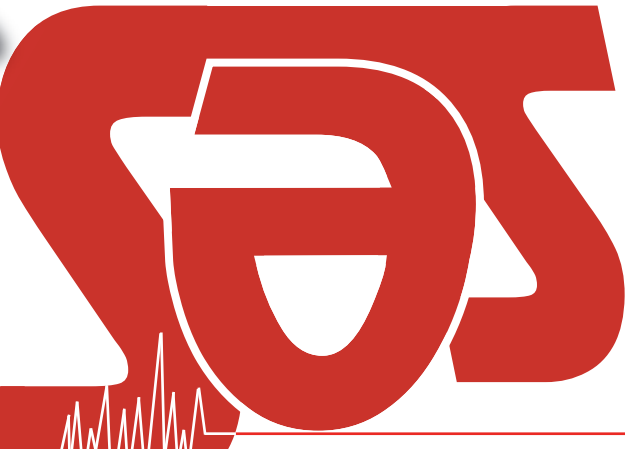
- Ermənistandakı revanşist əh-

əsl sıçrayış olacaq. Ancaq indiyə qədər biz ünsiyyətin kifayət qədər mürəkkəb olduğunu görürük.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

Həcc ziyarətində zəvvarlar üçün yeni qaydalar açıqlanıb

İkiillik COVID-19 pandemiyasından sonra əcnəbi zəvvarları qəbul edən Səudiyyə Ərəbistanı Həcc ziyarətində yeni qaydaları açıqlayıb. SİA xəbər verir ki, Səudiyyə Ərəbistanının Həcc və Ümrə Nazirliyi Həcərül Əsvəd (Qara daş) ilə Kəbə qapısı arasındakı "mültəzəm" və ya "İbrahim məqamı" deyilən yerdə baryerlər qoyulur. Bu səbəbdən, əvvəllər Kəbənin divarlarına sifətlərini toxunduraraq dua edən zəvvarlar bunu edə bilməyəcək. Yeni qaydaların gigiyenik tədbirlər çərçivəsində qoyulduğu bildirilib.

Səudiyyə Ərəbistanı artıq iyulun 7-dən 12-dək keçiriləcək Həcc ziyarətində iştirak edəcək zəvvarları qəbul edir.

Bu film bir həftədə 622 milyon dollar qazandırdı!

Keçən həftə 143 milyon dollar-dan çox gəliri ilə ABŞ satış kassasında ilk sırada olan "Yura dövrünün dünyası 3" filmi bu həftə də kassada liderliyini qoruyub saxlayır. Belə ki, film premyerasının ikinci həftəsində 622 milyon dollardan çox gəlir gətirib. Ekran əsəri pandemiya dövründə global kassada 600 milyon dolları keçən 7-ci film olub. "Pixar" studiyasının "Lightyear" animasiyası 51 milyon dollar gəlirlə kassada ikinci yere yüksəlib. Məşhur film ulduzu Tom Kruzun baş rol ifa etdiyi "Top Gun: Maverick" ekran əsəri isə siyahıda üçüncü yerdə qərarlaşıb.

Hamilə qadın körpəsinə görə özünü 7-ci mərtəbədən atıb!

Bakıda hamilə qadın 7-ci mərtəbədən yıxılan körpəsinin dalınca özünü atıb.

SİA-nın məlumatına görə, Kliniki Tibbi Mərkəzin mətbuat xidmətinin rəhbəri Elnur Hidayət oğlu açıqlamasında bildirib ki, Bakı şəhəri, Nizami rayonunda yaşayış binalarından birində 7-ci mərtəbədə 6-cı mərtəbəyə yıxılan körpə və onun ardınca özünü atan anası Kliniki Tibbi Mərkəzə yerləşdirilib.

Hər iki şəxsə ilkin tibbi yardım göstərilib, həyatları üçün hər hansı təhlükə yoxdur. 2020-ci il təvəllüdlü körpədə ümumi səthi travmalar və sıyrıqlar aşkarlanıb. Körpəyə dərhal ultrasəs müayinəsi edilib və hər hansı daxili zədələr aşkarlanmayıb. Hazırda vəziyyəti stabildir.

1995-ci il təvəllüdlü anada müəyyən əzik və kiçik travmalar müşahidə olunub. 20 həftəlik hamilə olan qadına ilkin tibbi yardım göstərilib, ultrasəs müayinəsi edilərək, Mərkəzin Doğum-Ginekologiya şöbəsinə köçürülüb. Vəziyyəti kafi qiymətləndirilir.

Bəzi insanlar niyə özünü yorğun hiss edir

“Özünü bütün gün yorğun hiss etmək bəzən fiziki, bəzən də emosional yorğunluqdan olur. Yəni, insan baxır ki, heç bir iş görməyib və ya çox az iş görüb, amma yorğundur. Çünki biz düşüncələrlə bəy-nimizi, emosiyalarla isə psixologiyamızı yoruruq. Bu emosional yüklü insanlar üzərinə həddindən artıq məsuliyyət götürənlərdir. Yəni, beyin və hislər davamlı olaraq məşğuldur”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında psixoloq Fidan Nizamova deyib.

Onun sözlərinə görə, zamanla bunlar insanı yorur: "Emosional yorğunluq passivlik və fəaliyyətsizliyə gətirib çıxarır. Bu zaman da depressiyanın yüngül formaları baş qaldırır. Belə olan hallarda insanlar psixoloji dəstəyə ehtiyac duyur. Çünki hər insan bu haldan təkbaşına çıxıb bilmir”.

Psixoloq sözlərinə belə davam edib: "Bu hallar xüsusilə gənclərin bütün növ ünsiyyət forması və münasibətinə təsir göstərir. Çünki o bu halı insanlara da ötürür. Məsləhət gördüm ki, fiziki olmayan, lakin mənəvi yorğunluqdan əziyyət çəkən insanlar bu yükəndən azad olmaq üçün peşəkarlara müraciət etsinlər”.

Ayşən Vəli

Neft yenə bahalaşıb

Dünya birjalarında neft qiymətləri bahalaşıb. Belə ki, Londonun ICE ("InterContinental Exchange Futures") birjasında "Brent" markalı neftin bir barelinin qiyməti 0,56 dollar artaraq 113,68 dollar, Nyu-Yorkun NYMEX ("New York Mercantile Exchange") birjasında "Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti isə 0,02 dollar bahalaşaraq 109,58 dollar olub.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.
Şəhadətnamə № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 3220